

સમર્પણ

સદગુણાલંકૃત શેઠશ્રી, શ્રી

શ્રી પુનભાઈ અમીચંદ.

દાલોદ—(માંડળ)

નાનપણથીજ ધર્મના સંસ્કારોમાં ઉછરેલા આપના જીવનમાં શુભ વિચારોની પ્રજ્વાલીત વહેતી આતી છે. આપના પૂજ્ય પિતાશ્રી આપને સધુવયના મૂઠી સ્વર્ગસ્થ થયા છતાં દિન પ્રતિદિન આપની ધર્મભાવના-જનિત સાદિત્ય પ્રતિનો આપનો અપૂર્વ, શ્રેષ્ઠ વધતોજ મયો છે. પવિત્ર દુહાના પંચાસણ મહારાજ શ્રી ભક્તિવિજયજી મહારાજશ્રીનાં સદુપદેશનું આપે ખરેખર સાર્થક કર્યું છે. આતી રીતે આપનો દેવ, ગુરુ અને ધર્મ પરત્વેનો લાગ દિન પ્રતિદિન વધતો જોઈ ઉક્ત પંચ મહારાજશ્રીના સદુપદેશથી સ્વં આચાર્ય મહારાજ શ્રી વિજયધર્મસૂરિના રમારક માટે આપે આ પુસ્તકની અમુક નકલો લઈને પ્રગટ કરવાની આપેલી તક માટે આપનો આભારી છું. આપનું અનુકરણ બીજા આવકમ્પણ કરે તેવું હમ્મી આ પુસ્તક આપના કરકમજમાં સમર્પી કૃતાર્થ થાઉં છું.

લીં. આપનો,

અચરતલાલ.

શ્રી મહાવીર સ્વામીના દશ આવડો.

અનુક્રમણિકા.

વિષય	પૃષ્ઠ
૧ આજુદ આવડે	૧
શ્રી મહાવીર જગવતનું આગમન ...	૨
પ્રભુ મહાવીરનો ઉપરેસ અને આજુદ આવડે લીધેલાં ભારેવત	૧
આજુદ આવડે સ્વીકારેલ આવડે પર્થ ...	૨૨
૨ કામરેવ આવડે	૩૦
૩ ચૂસળી પિના આવડે	૪૨
૪ સુરાદેવ આવડે	૫૧
૫ ચૂમ્મન કનક આવડે	૬૨
૬ કુંડરેલિક આવડે	૭૩
૭ સરાયપુત્ર આવડે	૮૮
૮ મહારાતક આવડે	૧૦૫
૯ નિદિત્તી ત્રિપ આવડે	૧૨૧
૧૦ તેવલી પિના આવડે	૧૩૪

આભાર.

આ પુસ્તક પ્રગટ કરાવવામાં પત્યાસજી મહારાજશ્રી ભક્તિવિજયજી મહારાજશ્રીની લાગણી માટે તેમજ આ પુસ્તક શોધી (તપાસી) આપવા સદ્ગુણાતુરાશી શ્રીમાન મુનીરાજશ્રી કર્પુરવિજયજી મહારાજે જે કૃપા બતાવી છે તે માટે હૃદય બંને મહાત્માશ્રીનો અમો અંતઃકરણથી આભાર માનીએ છીએ.

દ્વિમા.

આ પુસ્તક બરાબર તપાસી શોધાવી પ્રગટ કરવામાં આવેલ છે છતાંપણ દ્રષ્ટિદોષથી કે પ્રેમ-દોષથી કોઈ ભુલ રહી હોય તે વાંચક મહારાજ સુધારી વાંચશે અને અમને જાણાવશે જથી તેની બીજી આવૃત્તિમાં સુધારો કરીશું.

୪୧	୧୧	ଭୈଷ	ଭାଷ
୪୨	୧୨	ଭାଷାମା	ଭାଷାମା
୫୩	୫	ଭାଷା ଭାଷ	ଭାଷା, ଭାଷା ଭାଷା ଭାଷା
୫୪	୬	ଭାଷା ଭାଷ	ଭାଷା ଭାଷା
୫୫	୭	ଭାଷ	ଭାଷ
୫୬	୮	ଭାଷା ଭାଷ	ଭାଷା ଭାଷ
୫୭	୯	ଭାଷା ଭାଷ	ଭାଷା ଭାଷ
୫୮	୧୦	ଭାଷା ଭାଷ	ଭାଷା ଭାଷ
୫୯	୧୧	ଭାଷା ଭାଷ	ଭାଷା ଭାଷ
୬୦	୧୨	ଭାଷା ଭାଷ	ଭାଷା ଭାଷ
୬୧	୧୩	ଭାଷା ଭାଷ	ଭାଷା ଭାଷ
୬୨	୧୪	ଭାଷା ଭାଷ	ଭାଷା ଭାଷ
୬୩	୧୫	ଭାଷା ଭାଷ	ଭାଷା ଭାଷ

ଭୁବନେଶ୍ୱର ନଦି.

ଶ୍ରୀ କୁନ୍ଦରାଧାରା ଶାସ୍ତ୍ରୀ--ନଦି. (୧୨୪୪ ପାଞ୍ଚ ଦିନାଧିକ
ବିକ୍ରମୀନ ନଦୀର ଶୈଳୀର ଉପାଧିରୁ ଆ ପ୍ରକଟ ହୋଇଅଛି)
ଭୁବନେଶ୍ୱର ନଦି. ଡି. ୩୮ ୧-୪-୦

રહ્યા હોય; તેમને તેવાજ પદાર્થો સાંભે મૂકી છેવટે તેની અ-
નિત્યતા બતાવી આપવી જોઈએ કે જેથી તેમને કંઈક રસ પડે
અને તે પદાર્થોમાં રહેલ અનિત્યતા જાણવામાં આવે અને ત્યાં-
રેજ અંતરમાં રહેલ તેના પ્રત્યેની આસક્તિ સિધિલ થાય,
ઘટાં ઘટાં એક વખત એવો પણ આવે કે તે છવોને અનિત્ય
પદાર્થો તરફ ઉદાસીનતા પ્રાપ્ત થાય અને તેથી ચરણકરણાનુ-
ચોગમાં આવતાં તેમને કંઈજ વાર ન લાગે.

તેમજ ઘણી કથાઓમાં સ્વર્ગનાં સુખોનું વર્ણન કર-
વામાં બાકી રાખી નથી. તે સુખોનો લોકતા ઠાણ હોય શકે ?
આવો પ્રશ્ન ઘટાં તેનો જવાબ મળે છે કે-તેવાં સુખો પુણ્ય
કરનારજ પામી શકે. આથી મનુષ્યના મુખ કરતાં સ્વર્ગીય
સુખોમાં અધિકતા બતાવી જાણીએને પુણ્ય પ્રત્યે પ્રગતિ
કરવાને પ્રેર્યા છે. જો કે સ્વર્ગીય સુખો એ સાંસારિક સુખોજ
છે, તેથી તાત્વિક દ્રષ્ટિએ તે એટલા બધા ગૌરવને પાત્ર નથી,
છતાં પુણ્યપથને પ્રગટ કરવા શરૂઆતમાં તેવા માર્ગને પોષણ
આપવાની જરૂર છે અને તેટલા માટે પુણ્યજન્ય દિવ્ય સુખોનું
લંબાણથી વિવેચન કરવામાં આવ્યું હોય, તો તે જનવા
ચોખ્ખ છે.

જિન શાસનના રહસ્યને જાણનારા મહાત્માઓએ
એટલે મુખી કહ્યું છે કે 'રાજ ન કરવો' છતાં કદાચ તે
સર્વથા મૂકી ન શકાય, તો માત્ર મહાપુરુષો એટલે સંતજનો
પ્રત્યે રાજ કરવો તેમ કર્મને માટે પણ એમ કહેવામાં આવ્યું

ગુહસ્થાશ્રમની અવસ્થામાં હોવા છતાં કુટુંબ કે ધનાદિકથી વિરક્ત રહેવું—એ સાધારણ વાત નથી. કહ્યું છે કે—

“વિકારહેતો મૃતિ વિક્રિયન્તે, યેષાં ન ચેતાંસિ ત એવ ધીરાઃ”

અર્થ:—વિકાર જનક વસ્તુ સન્મુખ છતાં જેમના મનને વિકારની અસર થતી નથી, તેજ ખરા ધીર યુદ્ધો સમજવા.

જે આવકોના ચરિત્રો તરફ આપણે લક્ષ્ય દોરવાનું છે, તે શ્રમણોપાસકો પણ તેવાજ હતા. આવકના ધર્મનું મૂળ સમ્યક્ત્વ કહેવાય, તે વિના જે કાંઈ ધર્મ કરણી છે, તે અરૂપ કૃણદાયક નીવડે છે એમ શાસ્ત્રકારો જગે જગે જણાવી ગયા છે. કહ્યું છે કે—

“ગુણાનામેક આધારો, રત્નનામિવ સાગરઃ ।

પાત્રં ચારિત્ર વૃત્તસ્ય, સમ્યક્ત્વં શ્લાઘ્યતે ન કેઃ ? ॥

અર્થ—જેમ સમુદ્ર રત્નોનું સ્થાન, તેમ સમ્યક્ત્વ ગુણોનું સ્થાન છે અને ચારિત્રરૂપ ધનનું તે પાત્ર છે, એવું સમ્યક્ત્વ કોણે પ્રશસ્ત નથી કહેલું? અર્થાત્ તે સર્વોત્કૃષ્ટ ગુણ છે.

પૂર્વાચાર્યોએ એ સમકિતના મહત્ત્વને બતાવતાં એટલે સુધી વર્ણન કર્યું છે કે—

“સમ્યક્ત્વરત્નાન્ન પરં દિ રત્નં, સમ્યક્ત્વમિત્રાન્ન પરં દિ મિત્રમ્ ।

સમ્યક્ત્વચન્બોર્ન પરો દિ વન્ધુઃ સમ્યક્ત્વઝામાન્ન પરં દિ હામઃ” ॥

અર્થ—સમ્યક્ત્વ ઉપરાંત બીજું કોઈમતી રત્ન નથી. સમ્યક્ત્વ સમાન અન્ય કોઈ પરમ મિત્ર નથી. સમ્યક્ત્વ તુલ્ય

ଅନ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଏହା ଏକ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଏହା ଏକ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ ।

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १ ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ २ ॥

॥ ब्राह्मणेन तस्मिन् वृक्षे, मरिचिका मरिचक इत्यादि ।

पृष्ठ ११, पंक्ति १, अक्षर ११ '१'।

ଭୂସ୍ତ୍ରୀ - ଜଣା ଜାଣିବା ଓ ଯାହା ଦେଖି ନାହିଁ, ମନିଷ୍ଠାକରଣ
 କରାଯିବ। ଯଦି ସଂସ୍କୃତିର ଯାହା ସ୍ଥାନ ଓ, ଯାହା ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ
 ତାହାକୁ ଯାହା ଦେଖି ନାହିଁ ତାହାକୁ ଯାହା ଦେଖି ନାହିଁ ତାହାକୁ ଯାହା
 ଦେଖି ନାହିଁ ତାହାକୁ ଯାହା ଦେଖି ନାହିଁ ତାହାକୁ ଯାହା ଦେଖି ନାହିଁ

[illegible]

^५ म. अ. ६. ३. १. २. ३. ४. ५. ६. ७. ८. ९. १०. ११. १२. १३. १४. १५. १६. १७. १८. १९. २०. २१. २२. २३. २४. २५. २६. २७. २८. २९. ३०.

महद्वन्द्वो मंत्रो, ४ वर जयन्ति दत्त " ॥

અર્થ- જો બનાવે શરૂ થી આપણે બને જ આપણે કે
જેના પદ્ધતિના નામે આ રજીસ્ટ્રીમાંથી પસંદ કરીએ છીએ
આપણે જોઈએ છીએ કે

એ રીતે શા.કે.માં સંસ્કારણ પદ્ધતિ કારે મળ્યાં.
 ઇ. કે.કે.કે. અને સંસ્કારણ પદ્ધતિ સંસ્કારણ આપ.કે.
 કુળકે.કે. સંસ્કારણ સંસ્કારણ કારે સંસ્કારણ. કે.કે.કે.

અર્થે:તિ દેવજી બાદા સિવાયો નજ મેળવો શકાય. આ પુસ્તક-
રમ્ય વર્ણવેલ આજીવનિક દશ યાત્રોએ સમ્પાત્તની
સંજ્ઞાજી રાખવામાં બહુજ દરજી વધી છે તેમા પજુ
દેવસર્વે જગતના લેખણે પોતાની પીરજ ખેલ નથી તેજા
પ્રસંગે આપે ત્યાંજ સુખસત્વનો દેખાડી ચક્ર શકે છે. અને
તથી દેખાડીમાંથી એ પન્ન આપેલે પછાત યજા છે

એ દેશસાચકોમા જલસથાને આગુ દઢાવક છે. વાણીજ્ય
નગરમાં. શ્રી મદાવોર રવાનાના જ્ઞાનમનના સમાગમ
સાબળતા આજીવે જાતન આનંદથી એતમીત શુદ્ધ જાણ
છે આ વખતે તેના મનનો ઉદ્ઘાટ અને શુભ ભાવની જે ધારા
જાણાય છે. એજ તેજ નિર્માણ સમ્પાદનના નવરૂપને તૂચવો
આપે છે જગતની ધમદેમના સજગવાની તેની ઉચ્ચ
કલા એ તેના મુનુલુઆવની નિર્માણ છે દેશના સજગ
પણી તેની ધર્મજાવનામ વિદેશ પધન યજા પામે છે,
તેજ. વગરેવાની જાવના તેને જાતન નાજ છે

શ્રી જગવને દેશવિનિત અને નવાવરતિ અદવ
આવકધર્મ અને સપુષ્પ એમ તેજા ને ધર્મ જતાવેલ
છે તેમા આવકધર્મના આદર એવા કિંવ એ જાણવમા
આવી છે કે જે ક્રિયા દેવજી આવકમ સાપુષ્પના કર્મક
અર્થે સમાવેશ થાય છે જમ સામાવિષય આ એ પદીને
આટે સાપુષ્પની ઉત્તમ જાવન કે પમ દેવજી કાળ, કે —

‘ ॥ મામાર્થે વિંડ પણ, સમજો હવે સોચમો હવે જમ્મો ॥
 ‘ ॥ એણે કારણેજ, મનુષો સામાર્થે કુળા ॥ ’ ॥

અર્થ:—માવજ કેટલીયાર સામાયિકમાં હોય, તેટલો
 વખતે તે સંમજ એટલો સાધુ ત્યાં ગળાય છે, એટલા માટે
 જોઈ જને તેમ વધારે સામાયિક કરવા.

જેમ સામાયિકમાં સાધુપણનો અંશ આવે છે, તેમ
 પૌષ્પધન કરતાં તે તેથી પણ વધારે મનનો સંયમ થવાથી
 સાધુત્વનો અંશ વધારે ઉત્પન્ન થાય છે. જગી સામાયિકનો
 અવધિ બે પડી મુખીની હોય છે, ત્યારે પૌષ્પધની મર્યાદા ચાર,
 આઠ કે ઘોસક પહોરની હોય છે. તેમાં કેટલીક ક્રિયા પણ
 સાધુના જેવીજ કરી પડે છે. જેમકે પડીલેહજ, પ્રતિક્રમજ,
 દેવવંદન, અચિત્તપરિહાર, બ્રહ્મચર્ય, ચરીર સંકારનો ત્યાગ અને
 સંસારના તમામ વ્યાપારનો પરિહાર છંત્યાદિ પૌષ્પ કરનારને
 કરવાંજ પડે છે. તેથી તે તેટલો વળત મુનિની પંક્તિમાં આવો
 થકે છે.

જગી જુહસ્થાશ્રમનો મોહ એછો થાય અને સર્વ
 સંયમની જાણના ભક્ત થાય, તેને માટે આવકની અગ્રીયાર
 પડીમાં જતાવેલ છે. દરેક પડિમાંમાં ઉત્તરોત્તર વધતી ક્રિયા
 આવે છે. અહીં આવકની એટલી જધી કસોટી થાય છે કે તે
 મુનિપણને ચોખ્ખા જની ભાય છે.

આજે કેટલેક ડેકાણે સંયમ લેવાની બહુજ ઉતાવળ કર-
 વામાં આવે છે, પણ તેમાં કસોટીની બહુજ એછી દરકાર હોય

જાત સાવકેધર્મમાં સંસ્કૃતિ મૂલ્ય બારવત આવે છે. એ બારે પ્રતીઆદરીને બસંભર પાળ્યા પછી અગીયાર પડિમાનું વંદન કરવામાં આવે છે. આણુંદ આવકે ભગવંત પાસે પ્રથમ સંસ્કૃતિ મૂલ્ય બારવત લીધા હતા, ત્યારબાદ ચૌદ વર્ષ એ પ્રત પાળીને તેણે આવકની અગીયાર પડિમા આદરી. એ પડિમાના તપથી તેનું શરીરબળ હીણુ થવાથી તેણે સંલેખના પૂર્વક અનશન પ્રત લીધું. તે વખતે વૈરાગ્યનો વેગ વધવાથી આણુંદ આવકને અવધિજ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું, તેથી પૂર્વ, પશ્ચિમ અને દક્ષિણ દિશામાં લવણ સમુદ્રમાં પાંચસે યોજન પ્રમાણ હોત્ર અને ઉત્તર દિશામાં હિમવંત પર્વત સુધી તેના ભેરામાં આવ્યું. અધોલોકમાં લોહુક નામે નરકવાસ અને ઉર્વલોકમાં તેણે સૌધર્મદેવલોક ભેયો. અવધિજ્ઞાન ઉત્પન્ન થતાંજ તેના મોહના ધણું દળીયા હીણુ થઇ ગયાં હતાં.

એ અવસરમાં ત્યાં ભગવંત પધાર્યા પ્રભુની આજ્ઞાથી ગૌતમસ્વામી ગૌચરી નિમિત્તે પાણિન્ય નગરમાં પધારતાં આણુંદ આવકના અનશનની વાત સાંભળવામાં આવતા તેઓ પૌવધશાળામાં તેની પાસે ગયા, તેમને વંદના કરીને પ્રશ્ન કરતાં આણુંદ આવકે પોતાને યથેત્ર અવધિજ્ઞાનનું પ્રમાણ કહી બતાવ્યું. તેથી ગૌતમસ્વામીને તે વાત માનવામાં ન આવવાથી ભગવંત પાસે આવીને તેમણે તે પ્રશ્ન નિવેદન કર્યો. પ્રભુએ આણુંદ આવકનું વચન સત્ય કહેવાથી ગૌતમ સ્વામીએ તેની પાસે જઇ તેને મિથ્યાદુષ્ટન દઇને તેને ખમાવ્યો.

આણંદ આવક વીસ વર્ષ સુધી આવકપર્મ આરાધી છેવટે સંલેખના અને આવોચના કરી શુભ ધ્યાનમાં મરણ પામીને એક માસના અનશનથી તે સેધર્મના પહેલા દેવકોકમાં મહા સમૃદ્ધિવાળો દેવતા થયો.

દામદેવ આવક મહા સમૃદ્ધિવાળો હતો. તે એવીય દોષિધનનો પત્ની હતો અને છ બોકુલ તેને ચેર હતાં. પોતાની પાસે આટલી બધી લક્ષ્મી છતાં તેનામાં જરા પણ અભિમાનનો અંશ ન હતો, તે ધર્મરૂપ ધનને વધારે દીમતી સમજતો હતો.

મહાવીર ભગવંત જ્યારે અંધાનગરીમાં પધાર્યા, ત્યારે તે શુભ સમાચાર સાંભળતાંતેનો હર્ષસાગર ઉછળવા માંડ્યો ‘અહો આજે મારા મહાભાગ્યથી ભગવંતનું અહીં આગમન થયું’ આવી ભાવનાથી તેના રામ વિકસર થયા. અતિ ભકિતભાવથી તે ભગવંતને વંદન કરવા ગયો. સમવસરજીમાં ગિરાજમાન પ્રભુને જોતાં તેની ભવ્ય ભાવના વધારે વિકસિત થઈ. ભગવંતને વંદન કરીને તોણે ધર્મોપદેશ સાંભળ્યો. ‘જો કે તે સામ્ય, સરલ નિર્ગોભતા, કષ્ટજા, વિવેક આદિ ગુણોથી અલંકૃતજ હતો, છતાં ભગવંતના વચનથી તેણે આવકના ભારમત સ્વીકાર્યા. પછી પોતાને ચેર આવીને તેણે પોતાની ભદ્રા નામની પત્નીને ભલા મણુ કરી કે—‘હે મૃદુદેવી ! પ્રભુ શ્રીમહાવીર પાસે મેં આવક ધર્મ સ્વીકાર્યો છે. આપણા પૂર્વજાગ્યે ભગવંતના સમાગમ થયો. મારે તું પણ દેશવિરતિ અંગીકાર કરીને શુદ્ધ

શ્રાવિકાંધર્મ અંગીકાર કરી આવે અવસર વારંવાર મગ-
નાનો નેથો.

કામદેવનો આ હિંતવાક્યથી તેની પત્નીએ શ્રાવિકાંધર્મ
અંગીકાર કર્યો એટલે તે આવકદ પત્નીની ધર્મભાવના પ્રતિ-
દિન વધવા લાગી. એ રીતે ચાર વર્ષ પર્વત આવકધર્મની
આરાધના કર્યા પછી તેણે આવકની અગ્રીયાર પડિમા વહન કરી.

એક વખતે ઇંદ્રે દેવસભામાં કામદેવની નિશ્ચિત્તા માટે
સારી પ્રશંસા કરી. આ પ્રશંસા કોઈ મિથ્યાત્વવાસિત
દેવથી સદન યર્ષ ન થકી, તેથી અંતરમાં ઇર્ષ્યા લાવીને તે
તરત મૃત્યુલોકમાં આગ્યે. આ વખતે કામદેવ કાયોત્સર્ગમાં
ધ્યાનમાં લીન હતો. તેણે પોતાના ચરોરની મૂર્છા પણ મૂકી દીધી
હતી. તે દેવતા પણ પિશાચનું બીજામણું રૂપ બતાવીને તેને
હરાવવા અને હગાવવા લાગ્યો. આક્રોશયુક્ત વચનથી તેણે
તેની બહુ તર્જના કરી અને કહ્યું કે—અરે મૂઢ ? આ તારા
ઢોંગને નહિ મૂકે તો તારા ચરીરના રાઈ રાઈ જેવડા કટકા કરી
નાખીશ. પછી પાછળથી તને પસ્તાવો થશે.

આથી તે લેશમાત્ર પણ ચલાવમાન ન થયે. તે સમ-
જતો હતો કે—‘ દેવતા પોતાની શક્તિ મારા ચરોરને
સલાવવા પર્વત અજમાવી ચકશે, પણ મારા આત્માની
ધર્મભાવનાનો તે છેક કરો ચકશે નહિ. બસ, ચરીરને તો મેં
માફ માન્યું નથી, પછી માફ તેમા શું જવાનું હતું ?
ચરીરમાં મારાપણની છુદ્ધિ હોય તો તેને કદ મન આત્મા

આવકની અગીયાર પદિમાં વહેન કરી, એવટે સંઘજના કોઈક માસના અનંતનપૂર્વક સંભોધિમાં ડાંગ કરીને સોપા દેવલોકમાં દેવતા થયો.

ત્રીજો શુક્લેનીપિતા આવક વાંચીસીમાં રહેતો હતો. કામદેવ કરતાં તે વધારે સંપત્તિયાળી હતો, છતાં તેમાં તે મિત્ર યાત્ર્યો ન હતો. ચરમ તીર્થપતિ શ્રીમદ્વાલીર સ્વામી તે પધાર્યા ત્યારે અતિ ઉત્સાહ અને આકંઠર સહિત તે ભગવંતને વાંચવા ગયો, પ્રભુની ધર્મદેશના સાંભળી તેના અંતઃકરણમાં ધર્મભાવના વધારે ભગવંત યર્ષ. તેથી ભગવંત પાસે તેણે ભગવંત ઉચ્ચર્યા પછી સ્વસ્થાને આવતાં તેણે પોતાની પત્ની સ્વામાને ધર્મભાવનાથી વામિત કરી બેટલે તેણે પણ સાચી કાધર્મ આદર્યો. એ શ્રવકધર્મ પાળતાં તે પવિત્ર દંપતીએ ચૌદ વર્ષ વીતાવ્યા.

ત્યારપછી એકદા શુક્લેનીપિતાએ આવકની અગીયાર પદિમાં વહેવાનો વિચાર કર્યો. પાંચપચાગ્રામાં પદિમાં લઈને તે એકામધ્યાન ધરતો હતો. એવામાં કોઈ દેવતાએ હાથમ ખુરદી તરવાર લવાલીને કહ્યું — 'અરે મૂર્ખ! આ ભપો તારો આકંઠર તણ દે નહિ તો તારા પુત્રને તેલની કાઠમાં પકવી તેનું હોદ્દો માંસ તારા ચરીરે છાંટીશ, માટે પુત્રને ભયાનકની ખટતર તું ધર્મને તણ દે.' એમ દેવતાના વચનથી તે ડગ્યો નહિ, બેટલે દેવતાએ કહ્યું 'ધર્મને તેમ કહ્યું', તોપણ તે ચલ્લ-વચન ન થયે. એમ તેના ચાર પુત્રોને તેણે કાપી હતીને

દોઝ મિથ્યાત્વી દેવતું કૃત્ય હામે છે. આપણા પુત્રો તો મુજે મુલ્ય છે. તમે આમ વ્યાકુળ ન થાઓ. '

એ પ્રમાણે સીના વચનથી ચોતાની નિર્જનતા માટે તેને પશ્ચાન્નાપ થયો અને તેણે મુઠ પાસે આહોચના લીધી એમ અગીયાર પદિમા વદન કરી વીશ વર્ષ સુધી જિનધર્મ પાળી છેવટે એક માત્રના અનગનથી તથા પરમર્મીન પાત્ર ધરતા મુદોદેવ શાવક મરાજુ પામીને પાડવા એ ધર્મ દેવકે એમ મહર્ષિકે દેવતા થયો.

પાત્રમે, મુદોદેવના મુકુ—શાવક મહા ધર્મજન દત્તે શામ નામના કિંદનમ, પદ્મ કેસ જાળવતી ગાગર ના જાત ને ત્યજિત કનિકા તથા તે અને જાવકને પાડના નીએ આગ, કુસુમ ધર્મે પાડે છે તે જાવકના મુકુ ને પાડના પદિમા મના પાત્ર પાડે પર્વત અને વન પાડે પર્વત દત્તે ની પદમ તથા પદ્મ ના મુકુ, જાવકના મુકુ પાડે પર્વત તેણે શાવકની અગીયાર પદિમા વદના.

ચુલ્લગણતક તેને પકડવા ઉડ્યો, એટલે તે દેવ તરત અદૃશ્ય થઈ ગયો. પણ સહેજ ઠાણાહલ. યત્ન તેની બહુલા નામની સ્ત્રીએ દેવચેષ્ટા સમજાવી. એટલે સ્ત્રી ગુરૂપાસે આવેલણ લઈને તે શુદ્ધ થયો. છેવટે એક માસના અનશનથી સમાધિમાં મરણ પામીને પ્રથમ દેવલોકમાં દેવતા થયો.

છઠ્ઠો કુંડલોલિક આવક—પોતાની પૂજા નામની પત્ની સાથે સામાન્ય ગૃહસ્થ ધર્મ પાળતો હતો. કાંપિય નગરના ઉદાનમાં ચરમ તીર્થનાથક વર્ધમાન સ્વામી આશ્વાના સમાચાર પ્રસરતા તે વિકસિત બાવથી પ્રભુને વંદન કરવા ગયો. ત્યાં ધર્મદેશનાથી પ્રતિબોધ પામતાં તેણે દ્રાવ્ય જતરૂપ શ્રાવકધર્મ આદર્યો.

એકદા તે સામાયિકના શુભ ધ્યાનમાં હતો, તે વખતે કોઈ મિથ્યાત્વી દેવતાએ આવીને કુંડલોલિકને કહ્યું કે— ‘મહાવીરના ધર્મ કરતાં ગોશાળાનો ધર્મ સારો છે. કેમકે તેમાં ઉત્થન, કર્મ, વીર્ય અને પુરુષાકાર નથી.’ આના જવાબમાં કુંડલોલિકે તેને એવો ઉત્તર આપ્યો કે તે પાછો બોલોજ ન શક્યો એટલે તે મિથ્યાદિ દેવ નિરૂત્તર થવાથી પલાયન થઈ ગયો.

સોઢ વર્ષ શ્રાવકધર્મની આરાધના કર્યા પછી તેણે અગ્નિ-માર પડિમા વહન કરી. એમ વીસ વર્ષ જિન ધર્મ આરાધી પ્રાંતે એક માસના અનશનથી કાઠ કરીને પ્રથમ દેવલોકમાં દેવતા થયો.

સાતમેા સદાશુપુત્ર—આવક જાતે, કુંબાર, હતો. તે
મોટા પ્રમાણમાં નવા વાસણો બનાવતો, તેની પાંચસે દુકાને
ચાલતી હતી, તેને માણસોનો પરિવાર મોટો હોવાથી તે
એક મોટા વેપારી તુલ્ય ગણાતો હતો. તે ગોશાળાના મતને
માનતો હતો.

એક વખતે ઉલાનમાં બેઠેલા તેને કોઈ દેવતાએ
આવીને કહ્યું કે—‘હે સદાશુપુત્ર ! આવી કાલે સર્વજ્ઞ ભગ-
વાન પધારશે. ભાગ્ય વિના તે વીતરાજ પ્રભુની ભેટ થતી
નથી.’ એમ કહેતાંજ તે અદશ થયો, બીજે દિવસે ભગવંતને
પધારેલા જાણી તે વંદન કરવા ગયો. ત્યાં પ્રભુની ધર્મદેશના
સંભળીને પ્રભુને પોતાને ત્યાં પધારવા નિમંત્રણ કર્યું. ભેટલે
ભગવંત તેને પ્રતિજ્ઞાપ પમાડવા સદાશુપુત્રને ત્યાં આજ્ઞા
તે વખતે તે કાચા વાસણો તરફે સુકવતો હતો. આ વખતે
પ્રભુએ ગોશાળાના મતનું ખંડન કરીને તેને યથાર્થ સ્વરૂપ
સમજાવ્યું, તેથી તે સમ્યક્ત્વ પામ્યો. અને તેણે આવકમનનો
સ્વીકાર કર્યો.

એ વાત ગોશાળાના સંભળવામાં આવતાં તે સદાશુ-
પુત્ર પાસે આવ્યો. તેણે ગોશાળાનો સત્કાર ન કર્યો, ત્યારે
સદાશુપુત્રને બોલાવવા ગોશાળે ‘મહામાદલ, મહાગોવાળ,
મહા સાર્થવાદ, નિર્યામક’ વિગેરે વિશેષણો ભગવંતને સગા-
ડીને તેને સમજાવ્યું. ભેટલે સદાશુપુત્ર બોલ્યો કે—‘હે ગો-
શાળા ! તું જે મારા ગુરૂથી વર્ધમાનસ્વામી સાથે વાદ કરીને

‘હું તે તો તારા મનને હું રંધીકાર કંડું.’ એ સંમતી ગોશાળે
કહ્યું—‘મહાવીર તો મહા સમર્થ છે, તેની પાસે હું કંઈ
દ્વિસાંભમાંજ નથી.’ એમ કહીને તે ચાલ્યો ગયો.

‘ચોર વર્ષ શાવકધર્મ પાળ્યા પંત્રી તેણે અગીવાર
પડિમા વહન કરી. તેમાં શ્વાન ધરતી ઠોઠ દેવતાએ તેને પૂર્વ
શાવકનો જેમ ઉપસર્ગ કર્યો, પણ તે ગતાયમાન ન થયો. ચાર
પુત્રોને મારીને તે તેની સ્ત્રીને મારવા જતો હતો, ત્યારે સદા
લપુંવને દયા આવવાથી દેવતાને પકડવા ફેડયો. એવામાં તર-
તજ તે દેવ અદૃશ્ય થઈ ગયો. આથી તેણે ગુરૂ પાસે આલોચણ
લીધી. એમ વીઠ વર્ષ જિનપર્મ પાળી પ્રતે એક માસનું
અનશન કરી શરણ પામીને તે સૌધર્મ દેવવેદમા દેવતાપણે
ઉપજી ગયો.

આડમી મહારાતક શાવક એકવીસકોટી થન અને આડ
ગોકુલનો ધત્રી હતો. તેને દેવતા આદિ નેર ઓઝા હતી
દેવતા વૈવસ્વતી મહેન્મત થએલી હતી તે બીજી તાર
ગ્રાકયેના મુળ માંબી શકતી ન હતી. તથા ત્રિવરગુણની
જાતએ તેણે છ ગ્રાકયેને મજાથી અને છ દોકયેને ત્રિવર
પ્રયોગથી મારી નાખી તે પાષાણે ગ્ધન બાજામાં અને
અવિસાધન કંડામાં પડ્યું મન્ય હતી.

મહારાતક શાવકે જનવત પાસે જાનમત લીધા અને
ચાર વર્ષ પછી તેણે અગીવાર પડિમા આદરી જે.પર્મમાં
દેવતાએ તેને કામ ઉપસર્ગ નેજા મારીક વચનોથી લૂકાડાયો,

સ્વયં પ્રત્યક્ષે દેવો વર્ષ પછી તેણે પદ્મિયા તપ આદરી, ક્ષિપ્ર
કાલને તણ અનયન કરી શુભ પ્યાનમાં શોળ કરીને પહેલ
દેવગોડમાં દેવતા કયો, ઝાંઝાં દેવગોડમાં દેવતા કયો.

તે તણે પિતા માવડ મદાધનિક કરી, સાવધો નગ
રમાં કામચંદન મામિમન મના તે મનુષ્ય વર્ષ પૂર્વક
તેણે વડન કર્યા મયો, ત્યાં પ્રજાની દેવતાથી પ્રતિષ્ઠા
પામીને તેણે માવડખર્ચ આદર્યો તે અને પ્રકારના તપ સંજ
કર્યા કર્યો, ઊગટે મોઢાંબને દાઢાંબને તેણે માવડની
અઝીવાર પદ્મિયા આદરી, ક્ષિપ્ર વીંચ વર્ષ પૂર્વક માવડ
ખર્ચ આમથી, માટે અનયન કરી, શુભ સમાપિયા મનુ
ષ્ય ત્યા તે પહેલાં કોખર્ષ દેવગોડમાં દેવતા કયો.

હો મહારાજ ત્યાંથી મહાવિદેહમાં મનુષ્ય અવતાર કરી
હંદમ કરાવીને શિક્ષણને પામ્યો.

શ્રી ધાર્ણિકાચ મયઃ

આણંદ શાવક.

પદાપીસ્ના મદાન. એ ભાવોમાં આણંદ બાવ.

આજે અવસ્થાન ભોગ્યે છે, મિલકુજ નદિ પલ્લુ વડંબાન
સ્વાર્મીય પાતં સ્વપુષ્પે તેની સારી પ્રથ સા કરી હતી. એ
સાખ ભાવોમાં આણંદ શાવકનું ચરિત્ર, આજે આ
આણંદ છે

आवे पीताना भनभा निवार करवा काये। हे—'आवे। आये
भक्त अईनायने रण' भक्तये। हे भक्ताये। जगन्त पीते
अर्द्धी सपिअना नेभना नामयी पञ्च जगज्जने जगजीतिने
आये। नाये। हे, तो तेभना आसात् इअंन तो कल्पसुख अने
विंताभसि इता पञ्च कपी जग, आ आकनी पद्मी जने
दिनस पञ्च पन्थ छि हे जगज्जनेसु श्री पीतना आनभनन
अपुन कभायार भारा खिअजगभा आया।'

[illegible][illegible]

વિનાનું, વૃક્ષ, મૂર્તિ વિનાનું મંદિર, અને લાવણ્ય વિનાનું રૂપ.
 જેમ જોઈએ તે પામે, તેમ સમકિત વિનાની ધર્મ કરણી જોઈતી
 નથી. સમકિત એ સુરક્ષતાની જેમ મનવાસિત કૃષ્ણ આપે છે.
 મત, નિયમ, નિષેધ, તપરૂપ પુનિપમા સમકિત એ પરિમલ
 સમાન છે. એને મેળવીને પેલુ બરાબર થતનાથી બાજવી રાખો.

મંકરણ રૂપું.

મહુ બહાવીરનો ઉપદેશ

અને

આણુંદ આવંકે લીધેલાં બારંમત.

ધર્મદેશના ધર્મ રહ્યા પછી આણુંદ આવંકે ઉભા થઈને
 ભગવંતને અરજ કરી કે—“હે સ્વામિન! એ સમકિતમૂલ બાર
 મતરૂપ આવકધર્મનું હું કે સ્વરૂપ સમજાવવા અનુમદ કરો.”

એટલે ભગવંત બોલ્યા—“હે આણુંદ! સમકિતધારી
 આવકને અન્યતીર્થીએને, અન્યતીર્થીએના દેવને અને અન્ય
 ધર્મીએએ મદદશુ કરેલ જિનચેત્યને નમસ્કાર કરવો ન કડપે,
 અન્યતીર્થીએ સાથે એકવાર કે વારંવાર બોલતું પલ ન કડપે,
 તેમને અશન, પાન, ખાદિમ કે સ્વાદિમ ચાર પ્રકારનો આહાર
 પાત્રબુદ્ધિથી એકવાર કે વારંવાર આપવો ન કડપે. (અહીં

એ પ્રમાણે સંચરતના મુખથી સંબંધવતું વિરેચન
સાંભળતી બોલુંદે માવડે પ્રભુની સમક્ષ નિરંતિચારખે
સંબંધે પાળવાનો નિયમ સીધો.

પ્રાચીન મનવંતે એવું—“ હે બાલુંદે ! સર્વ ચારિત્રને
ધારણ કરનારા મુનિઓ, મન, વચન અને કાયાથી સર્વ
સાવધ આપારનો ત્યાગ કરી ત્રસ અને સ્થાવર જીવોની
વિસાધનાને સર્વથા ત્યાગ કરી શકે છે. પણ હે મહાભાગ !
શુદ્ધમર્ચના સાવધ આપાર સહિત આવડો તો ત્રસ અને સ્થાવર
જીવની રક્ષા દેશથી કરી શકે. સ્વુઝ અને સૂત્રમ એમ બે
પ્રકારના જીવો હોય છે. તે જીવોની હિંસા પણ બે પ્રકાર
શાય છે. એક આરંભથી અને બીજી સંક્રમણી, તેમાં સક
ક્રમણી હિંસાનો આવડોને માટે નિરેધ છે, તેવા જીવો પણ
બે પ્રકારના હોય છે. એક અપરાધી અને બીજા નિરપરાધી
તેમાં અપરાધીના સંક્રમણી હિંસા કરવાનો નિરેધ નથી,
પણ નિરપરાધીના સંક્રમણી હિંસા કરવાનો નિરેધ છે. તેમ
પણ સાપેશ અને નિરપેશ એવા બે ભેદ છે. સાવકા નિરપરાધી
ત્રસ જીવોને ન હાલે અને અપરાધી ત્રસજીવોને પણ નિહ
નળીને ન હાલે. વળી તે પૃથ્વીકાચાદિ એકે દિવ જીવોની વચના
કરે. એ સ્વુઝ પ્રાણાતિષ્ઠત વિરમણુવચના પાંચ અગિયાર
કમચવચના છે, પણ આચરવાના નથી. (૧) ત્રસ જીવોને
નિર્દેશખે જાતુક વિરેચી પ્રકાર કરવું. (૨) દેશી
વિરેચી ૬૮ પહે ભાંધવા. (૩) દાઝથી નાક, કાન, કપડા

(૪) કોઈને ખોટો ઉપદેશ કરવો. (૫) ખોટા સેખ લખવા આ પાંચ અતિયાદ આચરવાથી આવક બીજા મનને દુષિત કરે છે.

• આ પ્રમાણે સમિતિમાં આજુઠ આવકે બમણતની સમક્ષ બીજા સ્વત્ત મુખવાક વિરમણુમતને નિશ્ચિત્યારપણે પાગલાનો નિવમ આપે.

તે પછી શ્રીમત સ્વત્ત અદત્તાદાન વિરમણુમત વિશે વિશેષ વચન કરતાં બમણત બે દવા કે—

“ હે આજુઠ ! પેલાંયું કવ્ય, કયાં ખોટાકે ગયેલ કે મૂંઝિ ઉપર પડી રહેલ હોય, આવકે તે મદલુ ન કરવું. બીજાના કવ્યને મદલુ ક્રવાથી ચારીનું કડક માથે ચડે છે, આ જવમા વધ, બધે અને તાડન તથા પરભવમાં તેનાથી નરકાદેશના તીવ્ર દુઃખો ભોગવવાં પડે છે. તે સ્વત્ત અદત્તાદાનના જે પ્રકાર છે. એક સચિત્ત અદત્તાદાન અને બીજું અચિત્ત અદત્તાદાન, એ મનના પંચ અતિયાદ જાગવાના છે, પણ આચરવાના નથી.

(૧) ચારે ચારી આજુઠ વચનુ લેવી. (૨) ચારીનાં માથે જવણાવ કરવો. (૩) વાજ્ય વિરુદ્ધ કાર્ય કરવું. (૪) ખોટા માપ તથા ભેદ સમજ. (૫) ચારી નરકી વચનુ નેમલુ કરવું. આ પાંચ અતિયાદ આચરવાથી આવક પેલા મનના શ્રીમત મનને દુષિત કરાડે છે.”

પણી ભગવંતે મોક્ષાન્તરે દે બાણકે । માવકનું પા-
 વનું ભવ પરિમલ પરિમાણ છે, સંતોષ મુખને પાવન
 કરનાર આગર, સંસાર સાગરનો સત્વર પાર પામી છે. ખન,
 ખામ, ધાન્ય વિગેરેનું પરિમાણ કરીને માવકે રહેવું એમએ,
 અધિકૃતના પરિમાણથી તુષ્ટા અને મુગ્ધાને વેમ અડધી પડે
 છે. માવકનું એ પાવનું અણમત છે પ્રકારનું છે. એક મથિત
 અધિક, અને બીજે અધિક પરિમલ એ મનના પાંચ અતિ
 આર, ભગવંતે પ્રમણને દૂર કરાવ્યા છે,

(૧) પાવનાણુ સેતી જાને કીપેલા પરિમાણ કરતા
 બેટક અને વડ વગરે સાળવા (૨) રૂપું કે મોણુ અથવા
 સોના રૂપાના વરેણું વગરે ભાગવા. (૩) નાણું અથવા
 પાન્ય વગરે ભાગવું. (૪) માવ, કીંક, પાંચ વિગેરે ભક્ત
 દાન દાનને વગરે ભાગવા. (૫) વડ કે વગરે વગરે સા-
 લવાં એ કાચ ભરિયાર ભાગવવાર સાવર પિયારા
 અથવા વડને રૂપાણુ હાકડ છે.

અણુ ભાગ્યદ સાવકે પરિમલ પરિમાણ ભવ, ભગવં-
 તને હાકડ ભવ ભગવંતે કીધું -

“ હે ભગવન ! આરે નિષાલમા આર કાંઈ ભાગેવડ
 ભાગે વાગવડ આર કાંઈ ભાગેવડ ભાગવડ, તે હવેભગવડ
 નિષાલ ભાગ ભવ કાંઈ ભાગવડ ભાગે ભવ ભુલ ભુલ ભાગ
 આર ભાગવડ ભાગવડ ભાગ ભાગવડ, તે ભગવડ વગરે ભાગવડ
 ભાગવડ, ભાગવડ ભાગવડી આર આર ભાગવડ ભાગવડ ભાગ

મહાસાગરનો પાંચ પાંખી શકે છે. દિયાનું પરિમાણ ત્રણ પ્ર-
કારે થઈ શકે છે (૧) ઉપરની દિયાનું પરિમાણ, (૨) નીચેની
દિયાનું પરિમાણ, (૩) ત્રાંસી દિયાનું પરિમાણ. એ મંત્રના
પાંચ અતિથાર જાણવા પછી તજવાના છે.

(૧) ઉપરની દિયાના પરિમાણને તથા દેવું, (૨)
નીચેની દિયાના પરિમાણને તથા દેવું, (૩) ત્રાંસી દિયાના
પરિમાણનું અતિક્રમણ કરવું. (૪) એક તરફ પરિમાણ વધા-
વું અને એક તરફ ઓછું કરવું. (૫) ભૂલી જવાથી ખારેલું
પરિમાણ તથા દેવું. એ પાંચ અતિથાર આચરવાથી આવક
પોતાના પ્રથમ અણુમતને દ્વિપિત કરે છે.”

એ પ્રમાણે સાંભળીને આણંદ આવકે ભગવંતની સમક્ષ
દિયા પરિમાણ રૂપ મતને નિરતિથારપણે પાળવાનો નિયમ
લીધો.

હવે ભગવંત ખીન્ત ગુણુમતનું સ્વરૂપ કહેતાં બોલ્યા-
“હે આણંદ! જે એકવાર ભોગવાય તે ભોગ અને જે વારંવાર
ભોગવાય તે ઉપભોગ એનું પરિમાણ કરવું તે ભોગોપભોગ
વિરમણ મત નામે બીજું ગુણુમત. એ મતના બે પ્રકાર પડે
છે. એક ભોજનથી અને બીજું કર્મથી તેમાં પ્રથમ ભોગોપ
ભોગ પરિમાણના પાંચ અતિથાર જાણવા પછી તજવાના છે.

(૧) પૃથ્વીકાંચ, અગ્નિકાંચ અને વનસ્પતિકાંચ સંચિન્ન
પદાર્થો ખાવા. (૨) અંડ વિગેરે સંચિન્ન પદાર્થને વળંગી રહેલાં

શું વિગેરે અચિત્ત પદાર્થો ખાવડાં (૩) અગ્નિથી નહિ પાટેલા
 ઘોળા વિગેરે ખાવડાં (૪) અગ્નિથી અગ્નિગર નહિ ચોકાચેલી
 વસ્તુને ચોકાચેલી સમજીને ખાવી. (૫) પોંછું વિગેરે ખડુ
 બીજવાગી અને અપ તુમિ કરનારી દહકી વસ્તુ ખાવી.

બીજા કર્મોથી લેગોપમેગ મતના પદાર્થો અવિચાર પણ
 અગ્નિગર સમજીને દૂર કરવાના છે—

(૧) અંગાસ કરવા અને વેચવા—એ વિગેરે અગ્નિકા-
 યનો સમારંભ કરવો.

(૨) ઝટો કપાવવાં અને વેચવાં.

(૩) ચાકા કપાવવાં અને વેચવાં.

(૪) જાદાં કરવા.

(૫) કોણાગા વિગેરેથી જુગી ખોલીને આશુવિકા
 ચલાવવી.

(૬) દાઘીના દાંત અથવા રાંધ વિગેરેનો વેપાર કરવો.

(૭) લાખનો વેપાર કરવો.

(૮) દાડુ વિગેરે માદક વસ્તુનાં વેપાર કરવો.

(૯) ચમરી ગાવના વાગ વેચવા.

(૧૦) જેરી વસ્તુ વેચવી અથવા બીજાનાં વાત થાય
 તેવા સમ્ર વેચવાં.

(૧૧) પંત્રથી નહ અથવા ચેલકી પીલકી

(૧૨) જગદ, યોગ વિગેરેને ખસી કરવા અથવા તેમના નોક કાન વીધવું.

(૧૩) જેતરમાં આમ લગાડવું.

(૧૪) સરોવર અથવા તળાવોને યુક્તી દેવાં એટલે પોતાના જેતરમાં ઘડ વગેરે ધાન્ય વાવવાના હેતુથી તેમાં પાંચી લઈ જવા માટે તળાવો ફોડી નાખવા.

(૧૫) પોતાની આજીવિકા ચલાવવા માટે અસલી સ્ત્રીનું પોષણ કરવું.

પ્રથમના પાંચ અતિવાર અને આ પંદર કર્મોદાનનો સાવડો ત્યાગ કરવો જોઈએ.

આ વખતે આજુબંદ સાવડો સોગોપસોમ મત આદરવાની અને પંદર કર્મોદાન ન આચરવાની પ્રભુ પાસે પ્રતિજ્ઞા લીધી.

પછી ભગવંત, આઠમા અનર્થદંડ વિરમણ મત વિશે વિવેચન કરતાં બોલ્યા—“હે આજુબંદ ! જે કર્મથી લોકમાં મર્મ, અર્થ અને કામ ન મેળવી શકાય, તે અનર્થદંડ કહેવાય છે. જો અનર્થદંડ ચાર પ્રકારે છે—(૧) પ્રમાદ ચરિત, (૨) અપ્રધાના ચરિત, (૩) હિંસાપ્રદાન, (૪) પાપકર્મોપદેશ—તેમાં જે પ્રમાદથી છવહિંસા કરાય તે પ્રમાદ ચરણ કહેવાય, આર્તરોદ્રધ્યાનથી જે ચિંતવન કરાય, તે અપ્રધાના ચરિત કહેવાય. માણીઓને વધ થાય એવા યંત્ર શસ્ત્ર, ખાંડછી, સાંભેલું, ધાસ અને લાકડાં વિગેરે આપવાં તે હિંસાપ્રદાન કહેવાય. બીજાને પાપકર્મનો ઉપદેશ કરવો,

(૧૨) ભગદ, ઘોડા વિગેરેને ખસી કરવા અથવા તેમના નાક કાઢવી ધીમા.

(૧૩) ખેતરમાં આગ લગાડવી.

(૧૪) સરોવર અથવા તળાવોને મુકવી દેવાં એટલે પોતાના ખેતરમાં ઘઉં વગેરે ધાન્ય વાવવાના હેતુથી તેમાં પાણી લઈ જવાં માટે તળાવો ફોડી નાખવા.

(૧૫) પોતાની આજીવિકા ચલાવવા માટે અસતી સ્ત્રીનું પોષણ કરવું.

પ્રથમના પાંચ અતિચાર અને આ પંદર કર્મોદ્ધાનને આવડે ત્યાગ કરવો જોઈએ.

આ વખતે આજુબાજુ આવડે ભોગોપભોગ જત આદરવાની અને પંદર કર્મોદ્ધાન ન આચરવાની પ્રભુ પાસે પ્રતિજ્ઞા લીધી.

પછી ભગવંત, આઠમા અનર્થકંડ વિરમણુ જત વિષે વિવેચન કરતાં જોડ્યા—“ હે આજુબાજુ ! જે કર્મથી લોકમાં ધર્મ, અર્થ અને કામ ન મેળવી શકાય, તે અનર્થકંડ કહેવાય છે. એ અનર્થકંડ ચાર પ્રકારે છે— (૧) પ્રમાદાચરિત, (૨) અપધ્યાનાચરિત, (૩) હિંસાપ્રદાન, (૪) પાપકર્મોપદેશ—તેમાં જે પ્રમાદથી જીવહિંસા કરાય તે પ્રમાદાચરણ કહેવાય, આર્ચરોદધ્યાનથી જે ચિંતન કરાય, તે અપધ્યાનાચરિત કહેવાય. પ્રાણીઓનો વધ થાય એવા ચંત્ર શસ, ખાંડણી, સાંજેકું, ઘાસ અને લાકડાં વિગેરે આપવાં તે હિંસાપ્રદાન કહેવાય. બીજાને પાપકર્મનો ઉપદેશ કરવો,

તે પાપકર્મોપદેય હોવાથી એ મતના પાંચ અતિચાર બંધુ-
વાના છે, પણ આચરવાના નથી.

(૧) કંઠર્પ—તે કામ વિકાર ઉત્પન્ન થાય, તેવી વાણી
બોલવી અથવા તે રાગના ઉછાગાથી હાસ્યવાણું અને મોહ
ઉપભવે તેવું મસ્કરીતું વચન બોલવું.

(૨) દોષુચ્ચ—તે હાસ્ય ઉત્પન્ન કરે તેવા અનેક પ્રકારના
સુખ નેત્રની ચેષ્ટા કરવા પૂર્વક ખાંડ ચેષ્ટા કરવી.

(૩) મૌખર્પ—તે નિર્વજ્જપણે મળતું ન આવે તેવું
અસત્ય વચન બોલવું.

(૪) સંયુક્ત્યાધિકરણ—તે કામ કરવાનાં સાધનો
તૈયાર કરી રાખવાં, જેમ ખાંડલી, સાંભેલું, ધનુષ્ય, બાણ,
દગ્ધ અને દુગ્ધ વિગેરે.

(૫) ઉપભોગ પરિભોગાતિરિક્ત—તે પોતાના ખપમાં
આવવી વસ્તુ વધારે તૈયાર કરી રાખવી.

એ પાંચ અતિચાર આચરવાથી આવક પોતાના આ-
કામ મતને દૂરજુ લગાડે છે.

આ પ્રમાણે આંભળતાં આજુઠં ક્યારે ભગવંતની સમક્ષ
આઠમું મત નિરવિચારપણે પાળવાની પ્રતિજ્ઞા લીધી.

હવે ભગવંત ચાર શિક્ષામત વિષે વિવેચન કરતાં
બોલ્યા—કે હે આજુઠં ! ચાર શિક્ષામતમાં પ્રથમ આમાયિક

(૧૨) બગાડ, ધાડા વિગેરેને ખસી કરવા અથવા તેમના નીક કાન વધવાં.

(૧૩) ખેતરમાં આમ લગાડવી.

(૧૪) સરોવર અથવા તળાવોને સુકવી દેવાં એટલે પોતાના ખેતરમાં ઘઉં વગેરે ધાન્ય વાવવાના ફેતુથી તેમાં પાણી ભરી જવા માટે તળાવો ફોડી નાંખવા.

(૧૫) પોતાની આજીવિકા ચલાવવા માટે અસલી સીનું પોષણ કરવું.

પ્રથમના પાંચ અતિચાર અને આ પંદર કર્મોદાનનો આવકે ત્યાગ કરવો જોઈએ.

આ વખતે આજુદ આવકે લોગોપલોગ જત આચરવાની અને પદર કર્મોદાન ન આચરવાની પ્રજા પામે પ્રતિજ્ઞા લીધી.

પછી ભગવંત, આઠમા અનર્થકંડ વિરમણુ જત વિરે વિવેચન કરતાં બોલ્યા—“ હે આજુદ ! જે કર્મથી લોકમાર્ગ, અર્થ અને કામ ન મેળવી શકાય, તે અનર્થકંડ કહેવાય છે. જે અનર્થકંડ ચાર પ્રકારે છે— (૧) પ્રમાદ ચરિત, (૨) અપ્રધાન ચરિત, (૩) દિંસાપ્રદાન, (૪) પાપકર્મોપદેશ—તેમાં જે પ્રમાદથી અવહિંસા કરાય તે પ્રમાદ ચરણ કહેવાય, આત્તરોદધ્યાનથી જે મિંતવન કરાય, તે અપ્રધાન ચરિત કહેવાય. પ્રાણીઓનો વધ થાય એવા વ્રત રજ, જાડણી, સાંતંકુ, પાસ અને લાકડાં વિગેરે આપવા તે દિંસાપ્રદાન કહેવાય. બીજાને પાપકર્મનો ઉપદેશ કરવો,

નામ યજ્ઞામત છ.મ.આવધયોત્રનોપ્રસ્વાજી કરી, એંતરુદ્ધત્તં
સુધી શુભધ્યાનમાં રહેવું તે સામાયિક શિક્ષામત કહેવાય.

સમગ્રો દેવ સોવજો દંવદ મમ્હા ॥

એટલે સાંભંધિકે કરનાર ઓવક, સાંભંધિકમાં હોય,
તેટલો વખત તે સાધુ સમાન મણાય છે. એ મંત્ર આરંભતાં
ઓવક આત્મેસુખની વાનગી અનુભવી ચકે છે. એ મતના
પાંચ અતિયાર સમજવાના છે, પણ તે આચરવાના નથી.

(૧) મનમાં જોટો વિચાર કરવો, (૨) ખરાબ
બોલવું, (૩) ચરીરને જોટી રીતે પ્રવર્તવું (૪) સામા-
યિક લીધેલા વખતને બૂલી જવું. (૫) આદર વિના સામા-
યિક કરવું.

એ પાંચ અતિયાર આચરવાથી આવક પોતાના નવમા
મતને દૂષિત કરે છે.

એ પ્રમાણે પ્રભુના મુખથી સાંભળીને આજુંદ આવકે
નિશ્ચિત્યારપણે સામાયિક મત પાળવાની ભગવંત પાસે
મતિયા લીધી.

પછી બીજા શિક્ષામત માટે વિવેચન કરતાં ભગવત
બોલ્યા કે—“હે આજુંદ ! પૂર્વે જે નવ મતોનું પરિમાણ
કયું છે, તેમાંથી સંસેપ કરવો, તે દેશાવગ્મશિક અથવા છટ્ટા
દિશા પરિમાણ મતના પ્રમાણને દિવસે દિવસે બોધું કરવું
તે દેશાવગ્મશિક મત કહેવાય. એ મત લેનાર આવક, પોતાની

ધારણા ઉપરનાં ક્ષેત્રમાં, છુવેને અબધવાન બાપે છે. એ
મતના પાંચ અતિચાર ત્યાંમ કરવાના છે.

(૧) ધારણા દેશની ઉપરના દેશમાંથી કંઈ પણ
વસ્તુ મંગાવવી.

(૨) ધારણા દેશની ઉપરના દેશમાં કંઈ પણ
વસ્તુ મોકલવી.

(૩) ખુખાર વિગેરે શબ્દથી દોષને પોતાના ખબર આપવા.

(૪) પોતાનું સ્વરૂપ દેખાડી બીજાને પોતાના
ખબર આપવા.

(૫) ધારણા દેશની બહાર કાઢવે વિગેરે નાખી
પોતાના ખબર આપવા.

એ પાંચ અતિચાર આચરવાથી આવક પોતાના દેશમાં
મતને કષિત કરે છે.

આણુંદ આવકે તે વખતે ભગવંતની સમક્ષ એ મન
નિશ્ચિતચારપણે પાળવાનો નિયમ લીધો.

પછી ત્રીજી શિક્ષામત વિશે વિવેચન કરતા ભગવંત
એલ્યા છે—“હે આણુંદ ! જેનાથી આત્માના સુણને પોષણ
મળે, તે પોષધ મત કહેવાય. એ અન્નારમું પોષધમત ચાર
પ્રકારે કહેલ છે. આહાર પોષધ, શરીર સ્પર્શક પોષધ, બ્રહ્મ
સ્પર્શ પોષધ અને અભ્યાપાર પોષધ. એ મતના પાંચ અતિ-
ચાર જાણવાના છે, પણ આચરવાના નથી.

(૧) શ્રાવ્ય અને સંધ્યાની ભૂમિનું પરિવેશન ન કરવું અથવા અધુરું કરવું.

(૨) શ્રાવ્ય અને સંધ્યાના ન પુનઃ શ્રાવ્ય ન બર ન પુનઃ.

(૩) માત્રા વિગેરે પરકવાની ભૂમિનું પરિવેશન કરવું અથવા અધુરું કરવું.

(૪) માત્રા વિગેરે પરકવાની ભૂમિને ન પુનઃ શ્રાવ્ય બરાબર ન પુનઃ.

(૫) પૌષ્ઠ તત્ત બરાબર ન પાળવું, (લોચનાદિક ચિંતા કરવી.)

એ પાંચ અતિચાર આચરવાથી આવક પોતાના અમલમાં મળતે દૂધથી ભરાય છે. "

પછી શ્રાવ્ય શિક્ષાનતપર વિવેચન કરતા બ્રાહ્મણે કહ્યું કે—“ હે બ્રાહ્મણ! સાધુ તં અતિથિ કહેવાય. તેમ જ્ઞાન આપવું, તે અતિથિસન્નિભાગનત કહેવાય. ન્યાયથી મિત્ર વેળા અન્ન, પાન વિગેરે, દેશ, કાળ, સદા, સ્વકાર, વિગેરે કમચલિત ઉત્કૃષ્ટ ભક્તિથી, આ લોક અને પરલોકના મુખ્ય મંત્રી ન રાખતા અતિથિ-સાધુ મુનિરાજને જ અપાય. શ્રાવ્ય શિક્ષાનત છે. એ જ્ઞાન પાસ અતિચાર સમજાય છે, પણ આચરવાના નથી. "

(૧) સચિત્ત પૂરવા વિગેરે ઉપર મૂકેલું અન્ન પાણી દેવ

વિક પડિમો. (૪) પૌષધ પડિમો. (૫) કાપાલસન પડિમા.
 (૬) મેધુન ત્યાગ પડિમા. (૭) સચિત્ત ત્યાગ પડિમા.
 (૮) પોતે આરંભ કરવાના ત્યાગરૂપ પડિમા. (૯) બીજા
 ખાસે આરંભ કરાવવાના ત્યાગરૂપ પડિમા. (૧૦) ઉદેશીને
 કરેલા જોગન વિગેરે પ્રદાયેના ત્યાગ કરવા રૂપ પડિમા.
 (૧૧) સાધુની પેઠે હોય કરી તથા સાધુનો વેપ પહેરી
 પરિમિત ધરથી આહાર લાવવારૂપ પડિમા.

હવે ત્રણેકાલ જિનપૂજન કરનાર, સમ્યગ્દર્શન સહિત
 અને શંકાદિ પાંચ દોષ સહિત આણંદ ભાવક દર્શન પડિમા
 તપ કરવા લાગ્યો. શંકા, કંદા, વિચિકિત્સા, કુલિંગિ પ્રથંસા
 અને કુલિંગિ પરિચય-એ પાંચ દોષોથી જે ભાવક મુક્ત
 હોય, તેમજ મત વિગેરે મુલો વિનાનો હોય, છતાં સ-
 મ્યગ્દર્શન સહિત હોય, તો તે પ્રથમ પડિમામુક્ત
 સમજવો. ૧

સમ્યગ્દર્શન સહિત અતિચાર વિના પાંચ અણુમત જે
 માસ સુધી પાળવા, તે બીજી મતપડિમા કહેવાય. ૨

પૂર્વની વિધિ સહિત ત્રણ માસ સુધી હમેશાં સામાયિક
 કરવા, તે ત્રીજી સામાયિક પડિમા. ૩

પૂર્વની વિધિ સહિત ચાર માસ સુધી આઠમ, ચૌદશ,
 પૂનમ વિગેરે પર્વ તિથિના દિવસે પૌષધનત કરવું, તે ચોથી
 પૌષધ પડિમા. ૪

૧૪૪ પડિમાધારી આવકે પાત્ર લઈ કુટુંબીઓના ઘરે જઈને કહેલું કે—‘ પડિમાધારી એવા મંને લિક્ષા આપે. ’ તે વખતે કોઈ પૂછે કે ‘ તું કોણ છે ? ’ ત્યારે તે કહે કે—‘ પાંચ સમિતિથી સમિત અને ત્રણ શુભિથી શુભ એવો હું સાધુઓના ઉપાસક છું. ’ પડિમાધારી લોચ અથવા મુંડન કરાવે.

... એ પ્રમાણે આજુબંદ આવકે અગ્નીયાર માસ સુધી સાધુનો આચાર બરાબર પાળ્યો, તેમજ નીચે નીચેની જે પ્રતિમા છે, તેની બધી ક્રિયા, ઉપર ઉપરની પ્રતિમા વિષે તેણે પારણ કરી.

મહા પીરજને પારણ કરનાર આજુબંદ આવક એ રીતે અગ્નીયાર પડિમાનું દુષ્કર તપ કરવાથી દુર્બળ થઈ ગયો. કઠિન તપશ્ચર્યાથી તેનું શરીર જેમ જેમ ફીણ થતું ગયું, તેમ તેમ તેનું મનોભજ વધવા લાગ્યું. આ વખતે પોતાના શરીરબળને ફીણ થયેલ જાણીને તેણે સંલેખના કરી અન્યત્ર જત લીધું. એટલે અખંડ વૈરાગ્યના ચેતસી આજુબંદ આવકને અવધિજ્ઞાન ઉપજાયું. એ અવધિજ્ઞાનનાં બળથી તે, પૂર્વ, પશ્ચિમ અને દક્ષિણ દિશામાં લગભગ સમુદ્રમાં પાંચસેં પ્રમાણ સેત્ર ભેગા લાગ્યો. ઉત્તર દિશામાં દ્વિમંત પર્વત અને નીચે અધોલોકમા લોકુક નામી નરકાવાસ તેણે ભેગો; તેમજ ઉર્ધ્વલોકમા લોધર્મ દેવલોક ભેગો, આથી તેનો મોદ દૂર થઈ ગયો.

... એવામાં શરમ લીધાંધિરાજ શ્રી મહાવીર ભગવંત ત્યાં પધાર્યાં તે વખતે પૂર્વ મુતજાની અને વિવિધ લગ્નિધવાળા શ્રી

એ પ્રમાણે આજુંદ આવકના કમનથી જ્ઞાતમસ્વામીને અંશય થતાં તેમણે ભગવંતને પૂછ્યું—‘ ભગવન્ ! મારું વચન સત્ય છે કે આજુંદ આવકનું વચન સત્ય છે ? ’

ભગવંતે જાણ્યા—‘ હે જ્ઞાતમ ! તે જરૂરથી આવક આજુંદ આવકનું વચન સત્ય છે. ’ તે સાંભળી જ્ઞાતમસ્વામીએ આજુંદ આવક પાસે જઈ મિથ્યાદુષ્ટ તરફે તેને ખમાવ્યા. અહો ! મોક્ષાર્થો પુરૂષાનું ચરિત્ર પણ આશ્ચર્યકારી છે, કે જેને ગણપર શ્રી જ્ઞાતમસ્વામીએ પણ ખમાવ્યા. પછી આજુંદ આવકને સાંતિ પૂછીને શ્રી જ્ઞાતમસ્વામી વીર પ્રભુ પાસે આવ્યા.

આજુંદ આવક વીર વર્ગ સુખી જિતધર્મ પાળી, આવકની અગ્રીયાર પરિમા વદન કરી, સંલેખના અને આસી-વના કરી, પંચ પરમેષ્ઠીના સમવજ્ર નાથે સુખ કેવાનમાં રહી, છેવટે એક માણના અનયનથી કાળ કરો, તોપર્મ દેવસૌકના અરૂણાબ નામના વિમાનમાં તેચાર પર્યોપમના આસુધ્યવાળો મહાસમૃદ્ધિમાન દેવ થયેલ.

હવે એકદા જ્ઞાતમસ્વામીએ શ્રીવીરપ્રભુને પ્રજ્ઞાપ કરીને પ્રશ્ન કર્યો કે—‘ હે ભગવન્ ! આજુંદ આવક, અહીંથી કાળ કરીને ક્યાં ઉત્પન્ન થયો ? ’

ભગવંતે—‘ હે જ્ઞાતમ ! આજુંદ આવક અહીંથી કાળ કરીને પહેલાં દેવસૌકના અરૂણાબ નામના વિમાનમાં ચાર

જિજ્ઞાસુ પ્રભાણે આણુંદ ધાવકના જયનથી ગૌતમસ્વામીને સંશય થયાં. તેમણે ભગવંતને પૂછ્યું—‘ ભગવન ! મારું વચન સત્ય છે કે આણુંદ ધાવકનું જયન સત્ય છે ? ’

ભગવંતે જોડ્યા—‘ હે ગૌતમ ! તે જૂઠ્ઠા ધાવક આણુંદ ધાવકનું વચન સત્ય છે. ’ તે સાંભળી ગૌતમસ્વામીએ આણુંદ ધાવક પાસે જઈ મિધ્યાદુઃકૃત દંડને તેને ખમાવ્યા. અહો ! ‘ગોદાર્થી પુરવોનું’ ચરિત્ર પણ આશ્ચર્યકારી છે, કે જેને ગણુધર શ્રી ગૌતમસ્વામીએ પણ ખમાવ્યા. પછી આણુંદ ધાવકને શાંતિ પૂછીને શ્રી ગૌતમસ્વામી વીર પ્રભુ પાસે આવ્યા.

આણુંદ ધાવક વીશ વર્ષ સુધી જિનધર્મ પાળી, ધાવકની અગીયાર પડિમા વહન કરી, સંલેખના અને આલોચના કરી, પંચ પરમેશ્વરના સ્મરણ માથે શુભ શ્વાનમાં રહી, ઘેવટે એક માસના અનશનથી કાળ કરો, સૌધર્મ કેવલોકના અરુણાભ નામના વિમાનમાં તે ચાર પરચોપમના આયુધવાળો મહાસમૃદ્ધિમાન દેવ થયે.

હવે એકલા ગૌતમસ્વામીએ શ્રીવીરપ્રભુને પ્રણામ કરીને પ્રશ્ન કર્યો કે—‘ હે ભગવન ! આણુંદ ધાવક, અહીંથી કાળ કરીને ક્યાં ઉત્પન્ન થયો ? ’

ભગવંતે—‘ હે ગૌતમ ! આણુંદ ધાવક અહીંથી કાળ કરીને પહેલાં દેવલોકના અરુણાભ નામના વિમાનમાં ચાર

ଜାତୀୟ ସିନେମା ମଞ୍ଚ

୧୯୮୫

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ

પર્યોપમના આયુષ્યવાળે મહા-સમૃદ્ધિમાન દેવ થયો છે.
ત્યાંથી ચલી મંહાવિદેહ સેવમાં ઉત્તમ કુળને વિશે ઉપત્ત થયો.
ત્યાં ચાન્દ્રિયો દેવગણના પાત્રી તેજ ભવે મોક્ષપદને પામશે.’

હે ભગ્ય જનો ! આ આણુંદ આવડતું ચન્દ્રિય સાંભળી
વૈદ્ય વાસનાથી વાસિત થઈ પ્રમાદ મહિત જિનધર્મ પાળવા
તમે ઉદ્યમવંત થાઓ. ”

ઈતિ આણુંદ આવડ ચન્દ્રિય.

‘લીંદનાં વંદન’ મી મહાવીર રજામી પધાર્યા છે, ‘તેમને વંદન’
 ‘કર્ણાને એમને જીએ છીએ,’ આ સમાચાર નગરીનાં ચીરે
 ‘પુણ્યમાં ફરી વળ્યા છે. અત્યારે વિહંગ કરવાનો અવસર
 નથી.’ એમ બોલતા નાગરિક જનો વેગથી જવા લાગ્યા.
 પ્રભુના આગમનના ખબરથી કામદેવ શેઠલા આનંદનો પાર
 ન રહ્યો. તે અપૂર્વ શાંતિનો અનુભવ કરવા લાગ્યો. તેના
 શામાંય ખડા ઘણાં જ્યાં તેણે તરતજ પોતાના ધરે આવીને તે
 વાત પોતાના કુટુંબીઓને જણાવી પછી મોટા આડંબરથી
 કામદેવ શેઠ ભગવંતને વંદન કરવા લાગ્યો. તે વખતે તેના
 અંતરમાં હર્ષ સમાતો ન હતો. ભગવંતના સમવસરણને
 નજરે નિહાળતા તેણે ચિરસાવંદન કર્યું. પછી સત્વર પ્રભુની
 સન્મુખ આવી ત્રણ પ્રદક્ષિણા પૂર્વક વંદન કરીને તે ધર્મદે
 રના સાંભળવા બેઠો. તે અવસરે ભગવંત નીચે પ્રમાણે ધર્મો
 પદેશ આપી રહ્યા હતા—

“ હે જાન્યાત્માઓ ! મનુષ્ય દેહ પ્રાપ્ત થયા છતાં
 તેની ઈર્મત ન સમજનારા મોહાંધ છવો ધામ, ધરા, ધન
 અને રમણીના રંગમાં રક્ત થઈને માનવભવ વૃથા ગુમાવી બેસે
 છે. જેમ કામકુલ હાથમાયી ગયા પછી માલુસ પસ્તાવાના
 પ્રળગ પ્રવાહમાં તણાય છે, તેમ માનવભવને ગુમાવ્યા પછી
 છવ જિજ્ઞાસ થાય છે. એક એક ઇદ્રિયના વિષયમાં રક્ત થતા
 હસ્તિ, મત્સ્ય, જમર, પતન અને મૃગ જેમ પોતાના પ્રાણ
 બરબાદ કરે છે, તે પાણે ઇદ્રિયોના પ્રળગ વેગમાં પડતા

મરંસદ્ધ કરનાર તો કોઈ વિરક્તાઈ જિવમિ આપે છે. એ
 હેતુ ફક્ત મૂલં વવામાં આડે આગળ રં મનુષ્યની અજ્ઞાનતા છે.
 એ અજ્ઞાનતા કયા હેતુથી હજે; તેનો અરાબર વિચારપૂર્વે
 શોધ કરવાની જરૂર છે. નિશ્ચયવૃત્તિ અને સાધારણ
 તેમજ સત્સમાગમથી એ અજ્ઞાનતા દૂર થાય છે. જેટલે અરે
 અજ્ઞાનતાનો નાશ થાય છે, તેટલે અથે આત્મજ્ઞાન કે અધ્યા
 ત્મદશાનો વિકાસ થાય છે. તેનો અનુભવ શબ્દોમાં ન આવે;
 પણ જાતે સમજી શકાય છે. આગે ઉઘી દશા આત્મનિષ્ઠા કે
 વિષય વિરક્તાતા વિના પ્રાપ્ત થઈ શકતી નથી. હે ભગ્યો !
 જનધર્મતું રત્નરૂપ બરાબર સમજી તેમા અચલ શ્રદ્ધા અને
 વર્તન રાખવાથી તેવી અફલુત દશાનો અનુભવ થાય છે.”

ઇત્યાદિ ભગવંતની દેશના સાબળતાં કામદેવ શોને
 અસાધારણ અસર થઈ. પોતે સાધુધર્મનો સ્વીકાર કરવાને
 અસમર્થ હોવાથી તેણે આવકધર્મ આદરવાનો નિશ્ચય કર્યો.
 તરત તેણે અંજલિ જોડીને પ્રભુને વિનંતી કરી કે—‘હે
 નાય ! આપ જેવા નિર્ધામક મળ્યા છતાં મારું નાવ સંસાર
 સાગરમાં ગોથાં ખાય એ કેમ બને ? હે નાય ! હું યતિધર્મ
 નો ભાર ઉપાડવાને અસમર્થ છું. તો મને આવકધર્મના
 સમ્યક્ત્વ મૂલ બારમત આપીને મૂતાર્ય કરો.’

કામદેવની એ વિનંતિ સંભળી તેને યોગ્ય ભણીને
 ભગવંતે આવકધર્મનો સ્વીકાર કરાવ્યો. આણંદ આવકની
 જેમ આવકધર્મ આદરી પ્રભુને વંદન કરીને કામદેવ પોતાના

ઘરે આગ્યો. ત્યાં ભદ્રાને ધાવકધર્મ સ્વીકારવાની વાત કહીને તેણે કહ્યું—‘હે કમ્પાણી ! મહાવીર જેવા આપણા નાથ છતાં જો ધાવકધર્મથી આપણે કમનસીબ રહીએ, તો માનવ-જન્મ પામ્યાનું આપણને કૃણ શું ? માટે હે ભદ્રે ! તું પણ પ્રભુની પાસે ધાવિકાધર્મ અંગીકાર કરીને કૃતકૃત્ય થા. આવો અવસર વાનવા આપણને મળવાનો નથી.’ પોતાના સ્વામિ નાથની આ સૂચના ભદ્રાને આનંદદાયક થઈ પડી. તેણીએ તત્કાલ પ્રભુ પાસે આવીને વંદનપૂર્વક ધાવિકાધર્મનો સ્વી-કાર કરવાની ભગવતને વિનંતી કરી. એટલે પ્રભુએ ભદ્રાને પ્રથમ સમ્યક્ત્વ સાથે ભારતની સમજ પાડી, પછી તેણીને ભારતન ઉચ્ચરાજ્યા આપી ભદ્રા પોતાના આત્માને દૃનાર્થ માનતી તે પોતાના ઘરે આવી. તેણીએ ધાવકધર્મ આદર વાધી ઠામદેવ રોડ જનુજ પ્રસન્ન થયો.

એ પ્રમાણે ધાવકધર્મ પાળતાં ઠામદેવને ચૌદ વર્ષ જીવીત થયા. એકદા તેણે એકાંતમાં ધર્મધ્યાન કરતા વિચાર કર્યો કે—‘આટલા વર્ષ મુખી ધાવકધર્મ પાળતા મેં મારા કુટુંબનું કારણ પોપણ કર્યું. હવે ધાવકની અગીયાર પડિમા પારણ કરીને હું મારા આત્માને વધારે ધર્મમય બનાવું. સંસારના બ્યવહારથી આત્માને મુક્ત કરી વનિધર્મનો વાન-ગીરૂપ નિરુત્તિનો કર્ષક અનુભવ કરું.’ એમ પારીને બીજ દિવસે તેણે પોતાના સ્વજન સંબંધીઓને બોલાવ્યા અને ભોજનાદિકથી તેમને સારી રીતે સંતુષ્ટ કરીને તેણે પોતાના

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १ ॥
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ २ ॥
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ३ ॥
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ४ ॥
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ५ ॥
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ६ ॥
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ७ ॥
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ८ ॥
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ९ ॥
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १० ॥

“પછી કામદેવ આવક પ્રભાતે કાર્યોત્સર્ગ પાળી, જિનેશ્વરને ત્યાં સમવસરેલા બાણીને તેમને વંદન કરવા ગયો. પ્રભુને વંદન કરીને તે યોગ્ય સ્થાને બેઠો. જગવંતે ધર્મોપદેશ આપ્યો. દેશનાને અતે દેવ અને મનુષ્યોની સભા સમક્ષ ચીર પરમાત્માએ કામદેવને કહ્યું—” હે કામદેવ ! ગઈ રાત્રે કામ દેવતાએ પ્રગટ થઈને તને બહુ ઉપસર્ગો કર્યા, તે ઉપસર્ગોને તેં દહતાથી શાંત મન રાખીને સહન કર્યા. પ્રથમ તેણે પિયાં ચતુર્થ રૂપ ધરીને તને સતાવ્યો. પછી હાથીનું રૂપ ધરી સુંદર વતી તને તેણે આકાશમાં ઉછાળ્યો, ત્યાંથી પડતાં તને ફાંત વતી વીંધ્યો અને પગવતી કચર્યો. આ બધી વેદના સહન કરતાં પણ તું ધર્મધ્યાનથી ચલાવમાન ન થયો. છેવટે તે દેવતાએ સર્પનું રૂપ કરી તારા શરીરે ચડી, ગળે ત્રણ આંટા દઈને તને ડાંખ માર્યો. તેથી તારા શરીરે વેદના ઘણા છતાં તું ધર્મથી જરા પણ ડગ્યો નહિ. પછી તે દેવતા હાર્યો, એટલે પોતાનું દિવ્યરૂપ પ્રગટ કરી, તને પ્રથમી અને ખમાવીને તે પોતાના સ્થાને આહ્યો ગયો. ”

એ પ્રમાણે કામદેવ આવકને કહીને ફરી જિનેશ્વર બોલ્યા—“ હે સાધુઓ ! હે સાધ્વીઓ ! અમલોપાસક આવડો પણ તિર્થંક, મનુષ્ય અને દેવતાએ કરેલા ઉપસર્ગો સહન કરે છે. ઉપદેશમાળામાં કહ્યું છે કે—” કામદેવ આવક દેવતાના ઉપસર્ગથી પણ ચલાવમાન થયો નહિ. ” માટે સાધુ પુરૂષોએ તો ઉપસર્ગોને વિશેષ રીતે સહન કરવા. ”

ચુલ્હીપિતા શ્રાવક.

આ ભારતની ભવ્ય ભૂમિમાં વારાણસી નામે નગરી છે. ત્યાં શયુઓને લાભે કરનાર જીતરાયુ નામે રાજ્ય રાજ્ય કર્તો હતો, તે નગરીમાં ચુલ્હીપિતા નામે એક ગૃહસ્થ રહેતો હતો. તેને રથામા નામે એક સુંદર સ્ત્રી હતી, જેને પતિસેવા બહુ પ્રિય હતી, રથામા જેમ અસાધારણ લાવણ્યવતી હતી, તેવીજ તે ગુણવતી પણ હતી. આખી તે શેડને ગૃહસંસાર એક નમુનેદાર બન્યો હતો, ચુલ્હીપિતા શેડ બહુ ધનવાન હતો. તેણે આડ કરોડ સોનામહોરો પૃથ્વીમાં નિધાનરૂપે દાટી રાખેલી હતી, આડ કરોડ મોનામહોરો વ્યાપારમાં અને એક કરોડ વ્યાજે મૂકેલી હતી. તેના ઘરે આડ ઝાકુળ હતી, આં.સિંચાવ પણ આજુબ-આગડની જેમ તેના ઘરે લક્ષ્મીનો વિસ્તાર સારો હતો. એ રીતે અપુત્ર સંપત્તિમાં પોતાની જનિતા સાથે તે યેષી, વિવિધ સાત્તારિક મુખ ભોગવતા કાલ નિર્ગમન કરતો હતો.

એક દિવસે વિહારથી વસુધાતલને પાવન કરતા સ્ત્રી

વર્દમાનસ્વામી-વારાણસી નગરીના ઉપવનમાં અંબિકા કોષ્ઠક
ચેત્યને વિષે સુમેસર્યા. દેવતાઓએ ત્યા સમયસરજી રક્ષુ.
તેમાં જારે પર્વદાઓ એકત્ર થઇ. શ્રી જિનેશ્વરના આગમનને
જાગ્રી સુલભીપિતા એક પણ અત્યંત આનંદ પામતો ત્યા
આવ્યો અને ભગવંતને અતુલ વાવધી વંદન કરીને પ્રર્ષાપ
દેશ સાંભળવા બેઠો. પોર પ્રભુએ ધર્મદેશના, આપત
જણાવ્યું કે—

“હે ભવ્ય હવે! ધામ, પરા, પન. યોગન, કુદુજ,
શ્રી અને દેહાદિદ એ સર્વને અનિત્ય સમજીને તમે જેન
ધર્મને આદર કરો. તે સાધુધર્મ અને યાવકધર્મ એમ બે
પ્રકારનો છે ઉત્તમ પ્રકારે આદરેલો ધર્મ આ લોક અને
પરલોકના સુખ આપે છે જે મનુષ્ય, જિનધર્મકેવળ અમૂળ
દ્રહમા નિર્જંતર રનાન કહે છે. તે જાદુ પાપથી મલિન હતા
સત્ત્વ પવિત્ર યાવ છે પ્રજા, ધર્મને મેળવી નૃપજાડપ પિયા
ચિનીનો મુગથી નાશ કરવા પ્રયત્ન કરે. જાગ્રત યની જોડી
વ.સનાઓને અટકાવી દૂદવને હમેશા પવિત્ર રાખો પોતે
અભિમાનમાં આવીને અન્યને હલકા પાડવાની મનમાં ધારણ
ન કરે, શ્યામ અને ગંભીર વૃત્તિથી તમારી જીવનદોરી ચલા
એ જાઓ, એજ પરમ ઉન્નતિ અને આધ્યાત્મિક તરવાનુ
રહસ્ય છે. જે આત્મશક્તિનો વિકાસ માનવજીવનમાંથી મેળવી
શકાય છે, તે દેવતાની જાદગીમાંથી કરી પણ મેળવી શકાતું
નથી આ હરીકૃતને પાનમાં સર્વ હે ભવ્યાત્માઓ ! તમે

પ્રમાણી થયો નહિ, આત્મજ્ઞ નિરાર્મથી અજ્ઞાન કષ્ટિ હો
 આત્મજ્ઞાનની કમુખ શાંતિ. માનવલુલ્લસની એક કમળ જ
 નામથી જન્મ થયો નહિ તે એક કમળની કીમત કેદિપદાત્મ
 પદ્ય વધારે છે. જે મનુષ્ય આપત્તિના સમયે દુઃખ રહે છે અને
 આપત્તિભીષામાં પાડે દાનો નથી, પદ્ય વીરતા અને રાંધે
 રવા પૂર્વક સામે પડે છે, તેજ પાતાના આત્મજ્ઞતામાં સ્થિર
 થઈ શકે છે એ નવચોર આપત્તિઓમાં પાતાની ધીરતા અને
 જશીરતા મુકતો નથી, અને સાંપત્તિઓ પ્રાપ્ત થતાં હર્ષદ
 વેગથી આગુડા થતાં નથી તથા ઉદ્ધતાઈ વિગેરે દુર્ગુણો
 પાતાના આત્માને દૂર રાખે છે, તેજ મનુષ્ય આત્મજ્ઞાનને
 અધિકારી થઈ શકે છે. આત્મજ્ઞાન યતા સમજાવ પ્રગટ થાય
 છે, કોઈ પ્રાણી આપણુ જુદું કરવા સમર્થ નથી. જે કોઈ
 થાય છે, તે પૂર્વકર્મનું ફળ છે, તે કર્મ પાતાનાજ કરેલા
 છે, માટે એવા પ્રસંગે જ્ઞાનદ માનવોજ ઉચિત છે. શુભ કે
 અશુભ કર્મો જોગવતા અપ, તે જખતે ચિત્તની સમજાભાવે
 નિઃચલતા રહે, ત્યારેજ પૂર્વકૃત કર્મનો ફળ થાય એટલે
 નિર્જરા શુભ પ્રગટ થાય છે. જેઓ પ્રાપ્ત થયેલા કીમતી સમ્પત્તિ
 અને સાધના નથી અને ધન, યોગ્ય અને પ્રજુતાના મદમાં
 મસ્ત થઈ પાતાના દિગ્ગમાર્ગથી પતિત થાય છે, તેમને ઉચટે
 પચાતાપ કરવો પડે છે. હલુ છે કે:—

અર્થાઃ વાદરજોપમા મિરિનદીવેગોપમં યૌવન,

આયુષ્યં જલલોલવિદુચપલં કેમોપમં પ્રીલિતમ્ ॥

સાધકે માલમ્ ; પતિના હિતવચનથી રસમાજનકું સંતુષ્ટ થઈ, તેણીએ તુસ્તજ પ્રભુ પાસે જઈને આવકર્મને ક્ષી-
કાર કર્યો. પણી ભગવંતને વિનય પૂર્વક બાવધી વંદના કરીને
તે પોતાના ઘરે આવી. એ રીતે આવકર્મ પાળતાં શુભની
વખતોને ચૌદ વર્ષ અતીત થયાં.

એકદા તેને વિચાર આવ્યો કે—“આ પ્રકારનો ભાર મેં
અત્યંત વખત ઉપાડ્યો, હવે હું પડિમાવદનરૂપ આવકર્મને
આદરું. કશું છે કે—

“ કાલક્ષેવો ન કલંષ્યઃ, આયુર્વાતિ દિને દિને ॥

ન કરોતિ વમઃ ક્ષાંતિઃ, ધર્મસ્ય ત્વરિતા ગતિઃ ” ॥૧॥

અર્થઃ—આયુષ્ય દિવસે દિવસે બોણું થતું જાય છે,
માટે કાલક્ષેપ કરવો—તે સુદ જનોને ઉચિત નથી, તેમ વમ-
શબ્દ ક્ષમા કરે તેમ નથી. વળી ગયો વખત ધર્મને માટે
પાછો મળતો નથી.

સાસારિક મોહભાગમાં વધારે લુબ્ધ થતાં કેકે કુસાગ
પુરૂષો આયુષ્યના અંતસુધી પણ તેમાંથી ઉગરો શક્યા નથી.
તો હવે તમા કાલક્ષેપ કરીને હું મારા અમૂલ્ય આયુષ્યને
શા માટે શુભાવું ? ” એમ પારી તેણે પૌપધસાળામાં જઈને
સ્વાવકની અગ્યાર પડિમા આજુબાસવકની જેમ વહન કરી.

એક દિવસે અર્ધરાત્રે શુભનીપિતા જિનધ્યાનમાં મગ્ન હતો,
તેવામાં કોઈ દેવતાએ હાયમાં તરવાર લઈ ત્યાં આવીને તેને

મહાવમાન ન થયો, એટલું જ નહિ પણ તેના આર્તિયાન
મારા પ્રથમ કરતાં પણ અધિક અધિક જોવા લાગી.

દેવતાએ ફરી તેને કહ્યું- 'અરે હુદ ! આટલું કા
અને કયાં છતાં તું તારા કદામદને મૂકતો નથી. શું પુ
કરતાં પણ પર્મ તને વધારે જ્ઞાતો થઈ પડ્યો છે ? આ
ખોટા આમદથી તેં તારા પુત્રને નાશ કર્યો. 'સ્વાયંવર્તો
મૂર્ચતા ' સ્વાયંથી જાણ્યું, એજ ખોટામાં ખોટી મૂર્ખતા
છે. હજી પણ એ તું માણું કયેન નહિ માને, તો તારા દે
શુરુ સમાન તારી બદા માતાને મારી નાખીય અને તેન
લોહી-માંસનું તારા શરીરે સિંગન કરીય. તેથી આર્તિયા
નમાં પડીને તું દુર્ગતિમાં પડીય. અરે હકીલ ! માણું વચન
માની લીધેરૂપ તારી માતાને બચાવ, નહિ તો પાછળથી
તને પરતાવું પડશે. ' એમ દેવતાએ કહ્યું છતાં સુલનીપિતા
પોતાના ધ્યાનથી ચલિત ન થયો, એ પ્રમાણે દેવતાએ બે
ત્રણ વાર કહ્યું, એટલે સુલનીપિતા મનમાં ચિંતવવા લાગ્યો
કે- 'આ કેમ બનાર્ય-નિર્દય પુરૂષ લાગે છે, તેથી એ અયોગ્ય
કામ કરી નાંખશે, જે પાપીએ મારા ખોટા પુત્રને મારી તેના
માંસ લોહીથી મારા શરીરને લેપ કર્યો એવી રીતે તેણે
મારા ત્રણ પુત્રોને પણ મારી નાખ્યા. હવે એ હુદ દેવ શુરુ
સમાન મારી માતાને મારશે, માટે હું તેને સત્વર પકડી લઉં,
વિના કારણે પોતાની દુષ્ટતાથી તેણે એ દૂર કર્યું કયું, હવે
તેવા પાપકર્મથી હું તેને બચાવી લઉં. ' એમ વિચાર કરતો

પવનથી કમલમાલમાન થાય, સમુદ્રો પિતાની મર્મીય / મૂર્તિ
 અને સૂર્ય કદાચ પદ્મ દિશામાં ઉગે છતાં દેવમૂર્તિ આવી
 પિતાના મતમાં અચલ રહે છે.

માતાના આર્ષ વચનથી સુહનીપિતા જરાબર સાવધ
 થઈ ગયો. તે પિતાના અંતરમાં પશ્ચાત્તાપ કરવા લાગ્યો. તે
 બીજી વાર તેમ ન થાય તેને માટે તેણે પિતાના મનને વધારે
 દૃઢ કર્યું. પછી ગુરુ પાસે જઈ આલોચના લઈને તેણે તે
 આદ્યું. આજુબંધ આવકની જેમ તેણે અગ્નિયાર પડિમા જરાબર
 વફા કરી ઉપડે સહેજના કરી, સર્વ છવોને ખમાવી
 અને પૂર્વક મુલધ્યાનથી મરણ પામીને સુહનીપિતા શેષ
 દેવલોકમાં અરુણપ્રજ નામના વિમાનમાં ચાર પાયોપંચન
 આસુધવાળો દેવતા થયો.

એકદા ગીતમ સ્વામીએ શ્રીવર્ધમાન સ્વામીને પૂછ્યું
 કે—“હે ભગવાન ? સુહનીપિતા દેવલોકથી ચલોને ક
 ગતિ પામયો. ” ત્યારે ભગવંત જોડ્યા—“હે ગીતમ !
 સુહનીપિતા આવકનો આત્મા પ્રથમ દેવલોકથી ચલી મહ
 વિદેહક્ષેત્રમાં ઉત્તમ કુળ પામી ચારિત્ર મહણ કરીને પંચ
 ગતિને પામયો.

હવે સુહનીપિતા આવક ચરિત્ર.

સુરાદેવ શ્રાવક.

જંબુદ્વીપમાં આ ભરતભૂમિના આબૂપણ સમાન વાશ-
જુમ્મી નામે નગરી છે, ત્યાં જિતયતુ નામે રાજા રાજ્ય કરતો
હતો. યતુએ પર હલ મેગણને તેણે પોતાના નામને સા
મેંદ કર્યું હતું. પ્રજાને ન્યાય આપવામાં તે રામચંદ્ર સમાન
ન્યાયી હતો. તેના પ્રજા પ્રતાપથી પ્રજામાંથી અનીનિ નામ
પામી હતી. તે નગરીમાં સુરાદેવ નામનો શેઠ વસતો હતો
તે બહુ ધનવાન અને ધર્મિષ્ઠ હતો. દાનથી તેણે અસાધારણ
ખ્યાતિ મેગણી હતી. હતું છે કે—

નુદે પલં તત્ત્વદિચારણં વ, દેહમ્ય માં પ્રત્યપારણં વ ।

અર્થમ્ય માં ફિલ પાત્રદાનં, વાચ પલં પ્રીતિફલં નરાજાગ ॥૧॥

અર્થ:—તત્ત્વનું ચિંતન કરવું તે પુદ્ધિનું ફલ છે. મન
પાત્ર કરવું તે દેહનું ફલ છે, સુપાત્રને દાન આપવું તે
ધનનું ફલ છે અને માણસોમાં પ્રીતિ ઉપજાવવી તે મધુર
વાત્સીયનું ફલ છે.

આ ચારે યજ્ઞો સૂરાદેવ શેઠમાં દત્તા અને તેથી પ્રમ-
વર્ગમાં તે બહુ મિષ ધર્મ પત્રો દત્તો. સંપત્તિને હર્ષને ત
રાજમાન્ય ધર્મો દત્તો. સૂરાદેવને ધજા નામે શ્રી દત્તી, તે
મનકળા બાદ્ય જૂથજો કરતાં સકથુજી-અલંકારમી વધારે યોગ્યતી
દત્તી. પતિભાજામાં તે અત્યંત પ્રીતિ રાખતી હતી, સાધર્મિ
ભક્તિ, દીનેની સેવા-બનદાસ્ત વિગેરે કરવામાં પણ તેણીને
ઉસાદ પ્રતિદિન અધિક અધિક વધતો જતો હતો, સૂરાદેવ
શેઠે છ કરોડ સોનામહોર વેપારમાં જોડી હતી અને છ કરોડ
પૃથ્વીમાં નિધાનરૂપે રાખી હતી. તેના ઘરે છ ગોકુલ હતું,
એ રીતે સમૃદ્ધિમાં સુખ જોગવતો તે કાલ નિર્ગમન
કરતો હતો.

એકદા નગરીની બહાર કુદક ચૈત્યમાં શ્રી મહાવીર
સ્વામી પૃથ્વીને પાવન કરતા પધાર્યા. દેવતાઓએ ત્યાં સમ-
વસરજી રચ્યું. એવામાં સૂરાદેવને પ્રભુના આગમનના સમા-
ચાર મળતા તે અત્યંત હર્ષિત થઈને ત્યાં પ્રભુને વંદન કરવા
આવ્યો. ત્રણ પ્રદક્ષિણા પૂર્વક લગવંતને વંદન કરી, તે બાર
પર્વદામા ઉચિતાસને બેઠો. તે વખતે શ્રી વર્ધમાન સ્વામીએ
ધર્મદેશના આપતા જણાવ્યું કે.—

“હે ભવ્યજનો ! કુધાતુર માણસ જેમ રસવતીને માટે
પ્રયત્ન કરે, હરિદાવસ્થામાં હજાર ગયેલ માણસ જેમ ધન
મેળવવા મથન કરે, ભજન જન જેમ લગવંતની ભક્તિ કરવા
ઉત્સુક હોય અને સંસારી જેમ સંસારના લોગ વૈશવમાં પો-

ને સ્તનપાન કર્યાં, તેની મધુરી રસવા જતાં તે બધાં સંતુષ્ટ
 કરતાં વધી જાય. દુનિત સંધ્યાના રંગ સમાન કણિક છે, જ
 જલરંગ જેવું અથવા તો ડાઘના અમલાએ, રહેલા જળનિકં
 સમાન અસ્થિર છે, યોજન તે નીના વેગ જેવું ચપળ છે, જેમ
 સાક્ષાત્ જોવા છતાં પાપકર્મમાં પ્રવૃત્ત અને રક્ત મેચેલા
 છવ મીતલો નથી । અને પીતાના હાથે પીતાનું અદ્વિત આ
 ચરે છે. સ્ત્રીના જમનાદિક અશુચિ સ્નાનથી સુર જન ફરેલા
 પામે છે, જ્યારે તેવાં અશુચિ સ્નાનથી કાઠી જનો અભિભાવ
 કરે છે. મોહમુહ જનોની આ સાક્ષાત્ પ્રતિકૂળ પ્રવૃત્તિ છે, સર્વ
 દુઃખને પેદા કરનાર અને મહા દુઃખદાયિ જોવા પરસ્તી જમ-
 નાદિ અનેક રોપોને ઉપજાવનાર એક કામરૂપ મહાજ છે જે
 ફર કામ-મહથી જનતમાત્ર પરાજય પામ્યું છે. જે ક્રમાંપ
 બની વિપય સેવે છે, તે તૃપ્તિ પામતો નથી. શરીરબળને
 શુભાવે છે, નીર્મલ્લીન થાય છે, અંતરમાં ઉદ્વેગ પામે છે, તેમ
 સ્વચ્છંદ આચરણથી કાયરોગ, પ્રમેહ અને ચાદી વિગેરે અ-
 નેક રોગો તેને ઘેરી લે છે. જેમ ખાજરોગથી પીકાયેલ મા-
 જસ ખાજને ખણતાં થતા દુઃખને સુખ માની લે છે, તેમ
 મોહમુહ મનુષ્યો કામભોગમાં થતી વિડંબનાને સુખ
 માને છે, ક્રમાંપ છવ વિપય સુખનેજ સારજૂત માને છે.
 કાળી અને વિવેહી મહાત્માઓ વિપયને હઠાહઠ ઝેર સમજે
 છે, વિપયરૂપ ઉમઝેરનું પાન કરનાર પ્રાણી, તેના બચકર
 પરિણામથી અનંત દુઃખને પામે છે, અને મહા માકા પરિણા-
 મથી મરણ પામીને તે દુર્ગતિમાં જઈને પડે છે.

મોની. મંદોર આવી અને પાતાના પતિને કહેવા લાગી કે-
 “હે અંબે પુત્રે ! તમે આમ કેલાદલ કેમ કરી રહ્યા છો ?
 શું પર્મ્યાન કરતાં તમને કંઈ નિમ્ન ઉપસ્થિત મધુ ? કે
 ગમારાં ઘરીરે કંઈ ભાષા થઈ આવી ? આજુ તમે ધર્મ
 લાપતાં કેઈવાર કમું નથી અને આજ અચાનક તમને યો
 ભવ ઉપસ્ય થયો ?” ત્યારે સૂરાદેવે ચીતેલ ચાલ બધી પ્રતાને
 કરી બ્રહ્માવાની જોડેથી ધજા આશ્રય પામતી બિલી-“ હે
 સ્વામિન ! તે આપણા ચારે પુત્રો તો પાતાના કેશો સૂઝ
 છે. અને જતી તમારા ઘરીરમાં પલ કેઈ રોગ લાગલ કરી
 થકે તેમ નથી. આ તો કેઈ દેવતાએ છજ કરીને તમને
 લેપસર્મ કર્યો છે. એવા છિકાન્વેષી દેવો પછીવાર
 આવીને ધર્મલાપક જનોને નિમ્ન પમાડે છે. માટે હવે ક્વો
 આલોચના લઈ, પ્રતિક્રમીને મિથ્યાદુષ્ટ આપો. ”

પાતાની સ્ત્રીના કહેવા પ્રમાણે સૂરાદેવ આવકે ગુરૂપાસે
 આલોચના લીધી. પછી સુદ ઘઈ જિનધર્મનું ઉત્તમ પ્રકારે
 આશયના કરી, અગીવાર પડિમા વદન કરી વીશવર્ષ સુધી
 જિનધર્મ પાળી, સર્વ જીવોને ખમાવી, ઉઘટે એક માસના
 અનશનથી પંચપરમીઠીનું સ્મરણ કરતાં સૂરાદેવ આવક
 મરણ પામીને પહેલા સૌધર્મ દેવલોકને વિષે અરૂણાબ
 નામના વિમાનમા ચાર પદ્યોપમના આસુષ્ય વાળો તે
 દેવતા થયો.

હવે એકદા ગૌતમસ્વામીએ શ્રી વદ્ધમાન સ્વામીને

ચુદ્ધગચતકશ્રાવક.

ભરતશેત્રના ભવ્ય ભૂપણરૂપ આર્થિક નામની નગરી છે. ત્યાં સર્વ પ્રતિપક્ષીઓનો વિજય કરી પોતાના નામને અસ્થિતાર્થ કરનાર એવો જિતરાત્રુ નામે રાજ્ય રાજ્ય કરતો હતો, એ નગરીની પાસે નંદનવન સમાન મનોહર શંખ નામનું એક ઉદ્યાન હતું. વળી એ નગરીમાં ચુદ્ધગચતક નામે એક ધનવાન શેઠ રહેતો હતો. તેને જહુલા નામની સ્ત્રી હતી. જહુલા પતિભક્તિ પરાયણ અને ધર્મકર્મમાં કુશળ હતી. ચુદ્ધગચતક શેઠે પોતાનું ધન છ કરોડ વ્યાજમાં, છ કરોડ નિધાનમાં અને છ કરોડ વેપારમાં રોકેલ હતું. તેના ઘરે ગાયોના છ ગોકુળ હતાં, કામદેવ કાવક સમાન તે સસુ દિવાળો હતો. ધન અને ધર્માનુષ્ઠાથી તે રાજ્યને માનનીય થઈ પડ્યો હતો.

એક દિવસ શ્રી વર્દમાન સ્વામી શંખવન ઉદ્યાનમાં સમોસર્પા, એટલે દેવતાઓએ ત્યાં સમવસરણુ રચ્યું. આ

નીકળી જશે.' આ સંજ્ઞન પુરૂષની શિખામણુ માન્ય સખીને ભિક્ષુકે તેનો આભાર માન્યો. પછી કિલ્લાને હાથ અડાડીને તે ચાડ્યો. એમ કરતાં જ્યાંરે દરવાજો પાસે આંબ્યો, ત્યારે તેને ખંજવાળ આવ્યું, તેથી ઉભા ન રહેતાં હાથથી ખંજવાળતો ખંજવાળતો આગળ ચાડ્યો. એટલે દરવાજો પાછળ રહી ગયો. કિલ્લો એટલો બધો મોટો હતો કે વરસોના વરસો સુધી ચાડ્યા કરે, તોજ પાછો તે દરવાજો આવે. આમ તે જન્મમાં ભિક્ષુક ચાડ્યાજ કરતો, પણ ત્યારે દરવાજા પાસે આવે ત્યારે તેને ખંજવાળ થતી અને તેથી તે દરવાજો પાછળ રહી જતો ! આમ અનેક વાર કરતાં તે અંતે ચાક્યો, એવામાં એક પરોપકારી સજ્જન તેનો હાથ પકડીને દરવાજો બતાવ્યો. એટલે તે બિચારો ભિક્ષુક, પેલા નગરની વિડંબનાથી મુકા મયો.

હું બધ્ય જનો ! આ દૃષ્ટાંતનો ઉપનય એવો છે કે—જન્મમાં ભિક્ષુક તે અજ્ઞાની જીવ સમજવો. ચારાશી ચોટાવાળું નગર તે આ સંસાર સમજવો. તેમાં આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધિ, જન્મ, જરા, મરણ વિગેરે અનેક વિડંબનાઓ છે. દરવાજો તે માનવમય સમજવો. એ સંસારથી મુક્ત થવાનો દરવાજો છે. પણ ત્યારે જીવ મનુષ્યભવ પામે છે, ત્યારે ધન, યૌવન, સ્ત્રી, પુત્ર વિગેરે વિગેરે વિષયની તેને લાલસા બંધત થાય છે અને તેમાં ફસાતાં જન્મ ચાડ્યો બધ, એજ ખંજવાળ સમાન છે. કુચુર વિગેરે અજ્ઞ જનો તેને કુખર્ગ બતાવે છે,

પ્રદીપ્તે રાનાર્નો મુદ્દતગ્માશ્લિવ્યતિ ચંપું, . . .
 પ્રતીકારો વ્યાધેઃ સુસ્મિતિ વિપર્યસ્યતિ જનઃ ॥ ૧ ॥

અર્થઃ—'ત્યારે તરસથી કંઈ મુકાય છે, ત્યારે સ્વા
 કિદીશીતલ જળ પીને માણસ મુખ માને છે, પણ તેમાં
 મુખ શું છે ? હુધાતુર થાય છે ત્યારે જાત થાક વિગેરેથી
 ધરાઈને પોતાને મુખી સમજે છે, ત્યારે સગાંજિ પ્રદીપ્ત
 થાય છે ત્યારે જીને દૃઢ આશિંગન કરે છે, આ બધા બાધિના
 પતિકાગ્ને માણસો વિપરીતપણાથી મુખ સમજી બેસે છે.
 જમ કોઈ દરિદ્ર કે બિહુકને ચાર્ડ બોજન મળે, એટલે તે
 પોતાને બધા કરતાં મુખી માની લે, પણ બીજે દિવસે તે
 તેને બીખતા દુકડા માગવાજ પડે છે. તેમ જાણિ દુઃખનો
 વિચાર ન કરતાં એ અજ્ઞાનપથી વિવશાદિ મુખોમાં રહે
 છે, પણ તેનું જુર પહિણામ નો તેને બોમવતુંજ પડે છે
 જિનધર્મ પામ્યા છતાં જાણીતાર પ્રમાદમા પડીને એવ દારી
 ભાય છે. કહ્યું છે કે—

જઠ્ઠકાપિ ધર્મમદનં તિનોદિતં, મુદુર્ઠમેવોત્તરિધંવિશુવંચં
 જનઃ પિશાચ સદ્વિચીકૃતઃ વચન, મવાકુપી મીવતિ દગ્ધઃ જનઃ ॥૧૯॥

અર્થઃ—'ત સારકેપ મદ્દાસાગરમા બદકતાં મદ્દા
 મુનઃલીયે પ્રાપ્ત થાકે એવ. જિનધર્મકેપ વદાણુને પ્રાપ્ત
 થય પડી જે મનુષ્ય મનકેપ પિશાચને તાજે મર્જને તે નાવને
 તણે છે અને સ સાગરમાં કોઈથી બચે છે, તે મુખ
 માણસ હ.એ વિચાર કરતાં નથી.'

તારા માતાં પુત્રને લઈ આવી, તારી સમક્ષ તેને. આ તીર્થ તરવારથી કાપી, તેના માંસના સાત શુજો કરી, ઉગ્રતા તેલની કડાઈમાં પકાવીને તેના માંસ અને લોહીનો તારા શરીરે લેપ કરીશ. તે બનાવ નજરે જોતાં તું યૌકસ્યાગ્રમાં નિમગ્ન થઈ દુધ્યાનથી અકાળે મરણને શરણ થઈને દુર્મતિ પામીશ.

તીર્થજી શુભ સમાન દેવતાનાં આવાં વચન કાને સાંભળ્યા છતાં સુદૃઢગણતક કંઈ પણ શોભ કે ભય ન પામ્યો. પણ ધર્મધ્યાનમાં તે વધારે લીન થયો, તે જોઈને પેલા દેવતા કોપાયમાન થયો, અને જો રીતે બે ત્રણ વાર કહ્યા છતાં સુદૃઢ ગણતક ધ્યાનથી ન ડગ્યો, ત્યારે દેવતાએ આક્રંદ કરતા તેનાં મોટા પુત્રને તેની આગળ લાવીને મારી નાખ્યો. પછી તેનાં માંસના સાત શુજો કરી તેલમાં પકાવીને સુદૃઢગણતકના શરીર પર તેના માંસ અને લોહીનો લેપ કર્યો, આવો બચકર બનાવ જોયા છતાં સુદૃઢગણતક શાવક જરા પણ ધર્મથી ચલાવમાન નજ થયો, ત્યારે દેવતાએ એજ પ્રમાણે તેના બીજા ત્રણ પુત્રોને એક પછી એક લાવીને તેની સમક્ષ મારી નાખ્યાં. અને તેમના માંસ લોહીથી સુદૃઢગણતકના શરીર પર લેપ કર્યો. બાકી પણ તે ચલાવમાન ન થયો. એટલે દેવતાએ ફરીને તેને કહ્યું—‘અરે ! મૂખં શિરોમણિ ! તારા ચારે પુત્રોની આવી જુરી-હસા નજરે જોયા છતાં તું આવો નિષ્કુર થઈને કેમ બેઠો છે ?’ શું ક્યાને ક્યાંય તેં ગિરવી મૂકી છે ? કે આમ ક્યા વિનાના ધર્મને બાંછી પડ્યો છે. દરેક ધર્મમાં ક્યા-તો

કા ઉપદેશશાળા સ્થાપી હતી. તેમાં બપોરે નવરાયના વખતે
આવિકાઓને એકત્ર કરીને તેણી ધર્મતરજનો બોધ આપતી
હતી. આથી સંખ્યાબંધ આવિકાઓ બોધ પામીને પૂજારી
મુક્ત કંઠે વખાણ કરતી હતી. પોતાની પત્નિની આ જ્ઞાનવર્ધક
પ્રવૃત્તિ જોઈને કુટુંબીક બહુજ આનંદ પામતો હતો. જ્ઞાન-
મજ્જા પોતાની પત્નિથી તે પોતાને ધન્ય માનતો હતો. સુ-
શિક્ષિત અને સફળી ઓ પ્રાપ્ત થવી એ જૂઠ્ઠાશનું મોટામાં
મોટું ભાગ્ય છે.

આજકાલ કેટલીક આવિકાઓ ગાખાળીયું જ્ઞાન મેળ-
વેને ફેનગી કપડા તથા ધરેળાના શોખમાં સપડાઈને વારં-
વાર પોતાના પતિને પચાવે છે. એટલુજ નહિ પણ તેઓ ધ-
ર્મવાદ હીસાડ બેસે છે. આવી નેમની દકથી શીમતો તે
નેમને રાજી રાખી મોકે છે પણ સાધારણ સ્થિતીના આવકો
ન સાત પચાસ યમ પડે છે જ્ઞાન મેળવવાનું આવું પરિણામ ન
હાય જગી ફેગનમા કસાઈને નવાનવા રૂપ રંગ કરવા એ
આવિકાઓના ધર્મ નથી પોતાના વરમા શીમતાં હોય છતાં
સાંત શાહુમા રહી પોતાની અગ કે રીત આલિકા નહેનાની
મક્કા, હેવી એ નેમનાં મુન્ન ધર્મ છે. પોતાના હંશમા બ-
ન્કા ત હા વસ્ત્રોથી સજ્જ થઈ રમ ભ.પ.નુ રહેતુ એ પ્રથમ
જગ્ય છે. પરહેશી બાર.૩ મહમલના વસ્ત્રોથી લ.કાતુ મયાં
ના હોપ થાય છે. પ્રગટ કે પન્નાનામા મરીરના નવરવે
ધ્યા હંબાક આયે અને જોતારને પણ મરમ થાય છે. અર્થ
: નહેના ' આવ વેવથી નમરો કુલીતનને રા માટે કજ.

એક દિવસે પોતાના ગૌતમ ગણધર વિગેરે પરિવારથી
પરવરેલા અને દેવતાઓને વંદનીય શ્રી મહાવીરસ્વામી,
શિલાવર્ત્તક ચૈત્યને વિષે સમોસર્યા. પ્રભુનું આગમન સાંભળી-
ને કુડકોલિક બહુજ હર્ષથી પોતાના પરિવાર સહિત આડ-
બરપૂર્વક ભગવંતને વંદન કરવા આવ્યો. ત્યાં એણે પ્રકાશિત
પૂર્વક પ્રભુને વંદન કરીને તે બાર પર્ષદામાં ગૌતમ સ્થાને બેઠો.
એટલે દેવ મનુષ્યોની સભા સમક્ષ ભગવંતે ધર્મદેશના
આપતાં જણાવ્યું કે:-

“હે ભગ્યજનો ! આયુષ્ય ને ડાબના છેડા પર રહેલ
જલિનિંદુ સમાન ચપલ છે, લશ્મી સમુદ્રના તરંગની જેમ
અસ્થિર છે, તથા સ્ત્રી, પુત્ર, વિએરેનો રનેહ તે સ્વપ્નજા છે.
તે. એવી અસ્થિર વસ્તુમાં સુખ સમગ્રને મોહમુદ બની
ધર્મનો અનાદર કરેલો, તે મુજજનોને ઉચિત નથી. આ
સંસાર તે એક વિકટ વનરૂપ છે. જેમ અરણ્યમાં અનેક
ઉપદ્રવો થાય, તેમ સંસારમાં જન્મ, જરા, મરણ, રોગાદિકના
અનેક ઉપદ્રવો થતા સાક્ષાત્ દેખાય છે, એ બાધકર અરણ્ય-
માંથી હે ભગ્યો ! એ તમારે મુક્ત થવું હોય, તો વિરપરૂપ
જુશની છાયામાં બેસ્યો નહિ રહ્યું છે કે—

“નવાગ્યં મુજકા વદિ નિગમિતુમુંક્તિનગરી,
નદાર્ની માદાર્નીવિવય વિજયેષુ વ્યર્તિન્ન ।
વનજાવાગ્યેષા પ્રવયતિ મદાર્મેદ્ધવિગ-
નયે ક્રૌંચમ્મત્ત વદ્યતિ ન સ્તૈ વ્રવ્યતિ ” ॥ ૧ ॥

અર મુખ કાઠી તાકીને તેની સામે જોઈ રહ્યા હતા. વંજી બીર તરફ તેણે નજર કરી તો તે વૃક્ષની વડવાળી સ્થેત અને સ્થાન એ ઉંદરો પોતાના તીક્ષ્ણ હાંતથી કાપતા હતા. ઉપર કાઠી કરતાં એક મધપુડા તેના જોવામાં આવ્યો. પેલા કાઠી વૃક્ષ હલાવતો, તેથી તે મધપુડામાંથી મધના બિંદુ નીચે ટપકત હતા, તે તેના નાકપરથી સરીને મુખમાં પડતા હતા. પહે મધપુડા હાલવાથી મસિકાઓ આમતેમ ઉડીને તે મુસાફરને ચોતરફ તીક્ષ્ણ હાંખ મારતી હતી. આવી આકૃત નજરે નિહાળ્યા છતાં તે મધુબિંદુના સ્વાદમાં લપટાઈ પડ્યો હતો. જોવામાં એક વિદ્યાધરનું વિમાન આકાશમાર્ગે જતું હતું. તે દુઃખી મુસાફર પર વિદ્યાધરની નજર પડી. તેને જોતાં તેના હિલ્લમાં હયા આવી. તેણે તરતજ તેની પાસે આવીને કહ્યું- 'હે મુસાફર ! તને જોતાં મને હયા ઉપજે છે. માટે આવ, મારા વિમાનમાં બેસી જા, કે જેથી આ બધી વિડંબનાથી તું મુક્ત થઈ જાય. આ વાત જો કે તેને ગમી જરી, પણ પેલા મધુબિંદુના સ્વાદમાં તેનું મન લપટાયેલું હતું. તેથી તેણે વિદ્યાધરને જરાવાર ધ્યાનવાનું કહ્યું. એટલે વિદ્યાધરે તેને પુનઃ કહ્યું- 'અરે મૂઢ ! આવી આકૃત નજરે નિહાળ્યા છતાં તું મધુબિંદુના માની લીધેલા સ્વાદમાં કેમ લપટાઈ ગયો છે?' એમ વારંવાર વિદ્યાધરે તેને કહ્યા છતાં એવટ મુખી મધુબિંદુના તુલ્ય સ્વાદને તે મૂઢી ન શક્યો.

હે સમ્યાત્માઓ ! એ દર્શનનો ઉપનય એવો છે કે—

[illegible][illegible][illegible]

સમર્થ થાય છે, " એ પ્રમાણે શ્રીવીરનાં વચન સાંભળી તપ સંવર્ધનના સાધકે આધુર્યોએ ભગવંતની આરાધના કરીને અન્યત્ર વિદ્યારંભ કર્યો. કુંડકોલિક આવકે પણ કેટલાક ધર્મ સંજ્ઞા પ્રાપ્ત પૂજી પ્રભુને વંદન કરીને પોતાને ઘરે આવીને અને શ્રી જિનેશ્વરે ત્યાંથી વિદ્યારંભ કર્યો.

પછી કુંડકોલિક આવકે ચૌદમર્થ સુધી આવકધર્મની આરાધના કરી પંદરમી વર્ષે ત્રૈગુણ્ય પામેલા તેણે પોતાના મિત્ર પુત્રને ઘરનો ભાર સોંપી આજીવન આવકની જેમ વિધિ પૂર્વક અગ્નીચાર પડિમા વહન કરી. છેવટે વીસ વર્ષ પર્ણિત જિનધર્મ પાળી, આરાધના કરી, સર્વ જીવોને જમાવી, શી- પંચ પરમેશ્વરીનું સ્મરણ કરતાં એક માસના જનશૂનથી કાળ કરીને કુંડકોલિક આવકે પહેલા દેવલોકમાં અરુણપ્રજાનામના વિમાનને વિશે ચાર પરયોપમાના આયુષ્ય પાળેા દેવતા થયો.

એકદા શ્રી જીવમસ્વામીએ શ્રીમદ્દાવીર ભગવંતને પ્રશ્ન કર્યો કે—“ હે ભગવન ! કુંડકોલિક આવકનો જીવ ત્યાંથી જીવોને કયા ઉત્પન્ન થયો ? ત્યારે શ્રીવર્ધમાન સ્વામીએ જવાબ આપતા જણાવ્યું કે—“ હે જીવમ ! કુંડકોલિક આવકનો આત્મા, સૌધર્મ દેવલોકથી જીવો મદ્દાવિદેહગોત્રમા ઉત્તમ કુળને વિશે અવતાર લઈ, સર્વમ પાળીને સિદ્ધિપદને પ્રાપ્ત કર્યો.

ઈતિ કુંડકોલિક આવકનું ચરિત્ર.

રાજા વિગેરે બધા લોકો તેમને વંદન કરવા ગયા. તેમને જોઈ સદાશિવપુત્ર પણ જિનેશ્વરને પધારેલા જાણી અંતરમાં વિચાર કરવા લાગ્યો કે—‘એ મહાવીર જિનેશ્વર પાસે જઈને હું પણ તેમને વંદન કરું.’ એમ ધારી સ્નાન કરી શુદ્ધ વસ્ત્ર પહેરી, પાલખીમાં બેસીને મોટા આડંબરથી તે ભગવંત પાસે આવ્યો. ત્યાં ત્રણ પ્રદક્ષિણા પૂર્વક પ્રભુને વંદન કરીને યોગ્ય સ્થાને બેઠો. તે વખતે ભગવંતે મધુર વાણીથી ધર્મોપદેશ આપતાં જણાવ્યું કે—

‘હે ભવ્યજનો ! ધર્મમાં પ્રીતિ રાખવી, વિષયોનો ત્યાગ કરવો, કપાયોને ઊઠી દેવા, સફળતામાં સફળતા રાખવો અને ધર્મક્રિયા કરતાં પ્રમાદ ન કરવો—એ બધા ઉત્તમ ગતિના ઉપાય છે.’ ઇત્યાદિ ધર્મ ઉપદેશ પૂર્ણ થયા પછી ભગવંતે સદાશિવપુત્રને કહ્યું કે—‘હે સદાશિવપુત્ર ! ગર્ભકાલે તારી પાસે કોઈ દેવતાઓએ પ્રગટ થઈને એમ કહ્યું કે—‘સવારે સર્વજીવિનેશ્વર અહીં આવશે. તે દેવ દાનવોને પણ વંદન કરવા યોગ્ય છે. માટે તું તેમની પાસે જઈને વંદન કરજે, નમસ્કાર કરજે, પાટ, પાટલા, ચમ્પા, સંયારો આપવા નિમંત્રણ કરજે.’ એમ કહીને દેવતા ચાલ્યો ગયો. પછી તું મનમાં વિચાર કરવા લાગ્યો કે—‘એજ લક્ષણોથી ચોક્કસ મારા ધર્માચાર્ય ગોચાગક અહીં આવશે.’ શ્રી વીરનાં આવાં વચન સાંભળીને સદાશિવપુત્ર મનમાં વિચાર કરવા લાગ્યો કે—‘અહો ! શ્રી વર્ધમાન સ્વામીજી અપરંપર સર્વજ્ઞ છે. અહીંંત, જિન અને

પુરૂષ તારાં વાસણો ફાડી નાખે, જુદાં જુદાં કરીને ફેંકી દે, વળી કોઈ તારાપર કોપાયમાન થઈને તારી અગ્નિમિત્રા સ્ત્રીની સાથે બહુ ભોગ ભોગવે, તો હે મંખલીપુત્રના ભક્ત ! તે પુરૂષને તું શુ શિક્ષા કરે ?

સદાશપુત્ર—‘ હે ભગવંત ! તે પુરૂષનો હું તિરસ્કાર કરું, બાંધું, મારું, ગાળો દઉં અને વિડંબના પમાડું.’

ભગવંત—‘ હે સદાશપુત્ર ! તારી અગ્નિમિત્રા સ્ત્રીની સાથે કોઈપણ ભોગ ન ભોગવે, તારા વાસણોને ફાડી ન નાખે, તેમ ચોરી ન જાય, તોપણ તે પુરૂષને તું તિરસ્કાર કર, બાંધ, માર અને ગાળો દે, તો તે પુરૂષમાં પરાક્રમાદિ ભાવો અનિયતપણાથી નથી ? જો કોઈ પુરૂષ તારાં વાસણો ફાડી નાખે, અને અગ્નિમિત્રાને ભોગવે તો તે પુરૂષને તું તિરસ્કાર કરે, તાડન કરે. અને છે તો એ પ્રમાણે કે ઉત્થાન, પુરૂષાકારાદિ ભાવો સૌકમાં અનિયત એટલે અશાન્તતા છે. ‘હે સદાશપુત્ર ! આથી તારું કથન તો અસત્ય કરે છે. તું કહે છે કે જે વસ્તુ યવાની હોય તે યાય છે, છતાં ઘડા વિગેરેનો ભાંગ કરનારને તું બાંધવાનું અને તાડન કરવાનું કહે છે એ તારું વચનજ તારા તત્ત્વને પરાસ્ત કરે છે. ’

એ રીતે શ્રી વીરના વચન સાંભળીને સત્યપ્રિય સદાશપુત્રનો મહામિથ્યાત્વરૂપ અંધકાર દૂર થઈ ગયો. ને મહાપીરતું વચન તેને સત્યરૂપ શાસવા લાગ્યું. તે અંતરમાં ચિંતવવા લાગ્યો કે—‘ પુરૂષાભિમાન અને પરાક્રમ વિના કાર્યની

“ તુમંની વગવર્જનુક પાળનાદને રૂચવે ”

અર્થ:—“ તુમંતિમાં પડ્યા પ્રાણીઓને પાલ કરી જણાવી લે, તે ધર્મ કહેવાય છે. તેના જેમ પૂર્વે જે બેઠ કયા, તેમ બીજી રીતે દાન, શીલ, તપ અને બાક એમ ચાર પ્રકારે કરેલ છે. પરંતુ તેમાં નિર્ણય બિજાના નથી. એ ધર્મ મનોવંચિત સુખ આપનાર દેવાથી દાપડુક સમાન ગણાય છે. ”

એ પ્રમાણે ભગવંતના મુજબી એ પ્રકારનો ધર્મ સાંજગી સરાલપુત્રે પ્રમુને કહ્યું કે—‘ હે નાથ ! વંચ મહાવતરૂપ વતિધર્મનો બાર ઉપાડવાને હું સમર્થ નથી. તો હે નાથ ! સમકિતમૂલ શ્રાવક ધર્મ આપવાની મારા પર કૃપા કરો. ’ એ રીતે સરાલપુત્રના કહેવાથી ભગવતે આજુંદ માવકની જેમ તેને સમ્યક્ત્વ સદિત જાણવતનો ઉચ્ચાર કરાવ્યો. પાંચમા પરિમદ્ધ પરિમાણ જગમા તેણે ભૂમિ, વ્યાજ અને વેપારમાં એક એક કરોડ સોનામહોર તથા એક ગોકુળ—એટલું મોટું રાખ્યું. પછી નવતરવો સળંધી ભગવતને કેટલાક પ્રસાં પૂછી પ્રમુને વદન કરી પરિવાર સહિત તે પોતાને ઘેર આવ્યો. ત્યાં તેણે પોતાની સ્ત્રી અગ્નિમિત્રાને કહ્યું કે—‘ હે ભાગ્યવતી ! શ્રી જિનેશ્વર પાસે મેં જિનધર્મ આદર્યો છે. એ ધર્મની અદર રહેલ સત્યતા હું જણાવર સમજી ગયો છું. હે સદે ! તું પણ એ ધર્મનો સ્વીકાર કર, કે જેથી માનવજન્મ સફળ થાય. ’ અગ્નિમિત્રાએ પતિનું વચન પ્રમાણ કરીને તેણે

11

12

13

14

15

પુનઃ 'તેણે ખલાસીને પૂછ્યું'— 'કેમ ! 'તું' વનસ્પતિ શાસ્ત્ર તો જાણે છે ને ? '

ખલાસી— 'હાઈ ! મેં તો તેનું નામ પણ સંભળ્યું નથી.' આથી તે પંડિત બોલી ઉઠ્યો કે— 'ત્યારે તો તારી છંદગીનો બીજો ભાગ પણ વૃથા ગયો. '

આ પ્રમાણે વાતો કરતાં ઢોઠી પુર જોસમાં આગળ આવી જતી હતી, એવામાં વહેલી નદીના પ્રવાહ તરફ નજર કરતાં તે પંડિતથી બોલ્યા વગર રહેવાયું નહિ. તે તરત બોલી ઉઠ્યો કે— 'કેમ રે ! તું ગણિત શાસ્ત્ર જાણે છે ? '

ખલાસી— 'અરે હાઈ ! તું તો કેઈ પણ શાસ્ત્ર જાણે નથી.' આથી તે અભિમાનમાં આવીને બોલ્યો— 'ત્યારે તો તારી છંદગીનો બીજો ભાગ પણ એણે ગયો. ' આ વાત ચાલતી હતી, તેવામાં નદીમાં ભારે તોફાન ભર્યું. ઢોઠી નદીના મોટા તરંગોની સાથે ઉચી નીચી થવા લાગી લગભગ તે બુડવાની નેવારીયર આવો એટલે તે ખલાસી તરતજ નદીના જંગમમાં કૂદી પડ્યો. અને તરત તરતા તેણે પેલા અભિમાની પંડિતને પૂછ્યું — 'પંડિતજી' તરવાનું શાસ્ત્ર આવડે છે ? 'તેણે જવાબ આપ્યો— 'ના, એ તો મને નથી આવડતું.' ત્યારે પાતાના મયેલા અપમાનનું જાણે પેર વાગતો ઢોઠ તેમ તે ખલાસી કૂપંથી માંછ ઊડ્યો કે 'ત્યારે તો તમારી ખાસી છંદગી નિષ્કૃત મહ સમજાવે હવે મધ્યસ્થી પ્રાર્થના કરો અને મૃત્યુને બેટવાને નેવાર ઘાંઘા' એવામાં તે ઢોઠી તરતજ

પગાન, મા આવી, ત્યાં મોઢું ઉપજાવનાર અને કામને જાત-
કરનાર એવા મુંગારના નયનો તોળી મદાશનકરને જોવા લાગી-
“હે નાથ ! તમે ધર્મના વિષયમાં મહા કુશળ છે, જગી
સ્વર્ગ અને ધિસૂના અભિલાષી છિ, પણ વિષયમુખ કરતા
બીજી મોઢું સુખ શુ છે ? જાનું મુદર સુખ મળ્યું છે,
હવે તમે અપ્રાપ્ત સ્વર્ગારોહના સુખનો અભિલાષ કરો છે.
તથા તમે મુખે શિરોમણિ જહાયાયં દેખાવ્યા છો ! જગી તમે
આ તથા પણ શાને માટે કરો છો ? તમને મુખ તો સર્વ પ્રકાર
શુ મળ્યું છે તો વૃથા તપ કરીને મરીસને શા માટે
માનવો છો ? હ પ્રાણનાથ ! જ્યાં સૌખ્યાવળી મુદરીઓ
અને પુદ જ્ઞાનવાળી પ્રેમદાઓ નથી, જ્યાં નાદક કે ગીતગાન
નથી, જ્યાં કામલોભ નથી, જ્યાં ખાનપાનની વસ્તુઓ નથી,
એવા મોઢુમા તે શુ મુખ છે ? તે તો મને કહો ! કે
નને મોઢુવચને માટે તમે આટલા તપા તલની રહ્યા છો.
શુ છે કે—

“ નદુ નથિ નય મીમત્તર્ણો વિધેશુવળાઓ ।

નામ દ્વાને અવળ, સુમુક્તો ન મો સુખો ’ ॥ ૧ ॥

અર્થ — જ્યાં પ્રિય ગુણતાના જેવા વર્ણવાળી વનિતાઓ
નથી અને જ્યાં લેમના આલિંગનનુ સુખ નથી, તો મોઢુમા
જેવા પ્રકારના સુખનોજ અભાવ છે

જગી બીજા કેકાલે કહ્યું છે કે—

શકતી નથી. ખરેખર તેથીજ તે અબલા કહેવાણી હશે, એમ લાગે છે.

એ રીતે પોતાના પતિને ધર્મમાં અત્યંત દૃઢ મનવાળો બાળી રેવતી નિરાશ થઈને ઘરે ચાલી ગઈ, મહાશતક પડિમા વહન કરતાં શરીરે ફીણુ ચર્ધ ગયો. તેથી તેણે સંલેખના કરી, આર્ષધ્યાન અને સૌદધ્યાનનો ત્યાગ કરીને અનયનવત અંગીકાર કર્યું. પછી શુભ ધ્યાન ધરતાં તેને આણંદયાંત્રિકની જેમ અવધિરાન ઉત્પન્ન થયું. એટલે તે ચારે દિશાઓમાં એક હબાર યોજન પ્રમાણુ ક્ષેત્રભૂમિકા બેવા લાગ્યો. પૂર્વ, દક્ષિણ અને પશ્ચિમ દિશા તરફ લવણ સમુદ્રમાં એક હબાર યોજન પ્રમાણુ ક્ષેત્ર, ઉત્તર દિશામાં યુષ્ઠ દ્વિમવંત પર્વતસુધી અને અધોભૂમિમાં રત્નપ્રમા નામની પૃથ્વીમાંનો લોહુક નામે નરકવાસને તે બેઈ શકતો હતો.

એક દિવસે મદિરાપાનથી મદમસ્ત બનેલી કામંધે રેવતી, મહાશતક પાસે આવીને મદનને ઉત્તેજિત કરનારાં વચ્ચનો કહેવા લાગી—“હે પ્રિયતમ ! મારા જેવી તરૂણ તરૂણીના હૃદયમાં વજ્રના આઘાત સમાન આ તમે આજે શું આશંકી બેઠા છો ? જ્ઞાતા પ્રાણનાથ ! હજી આપના પુત્રો લઘુ વચના તેમજ વિનીત છે, મારી યૌવનાવસ્થા વસંતઋતુની જેમ ખીલી રહી છે, તેથી એ વસંતનો મિત્ર મન્મથ, મારા અંતરમાં આવીને મને અતિશય વ્યથા ઉપજાવે છે. પોતાના પતિ વિના સુંદરીઓની રી યોજા ? માટે હે પ્રાણુવહન !

પોતાના પતિનાં આવાં વચન સાંભળીને રેવતી બંધુ
 ભય પામવા લાગી, તેજીએ પોતાના ઘરે જઈને વિચાર કરે
 કે-“ હાય ! હાય ! મહાચતુરને ધર્મધ્યાનથી મેં ચલાવ્યો
 કર્યો, તેથી એ હવે વખતસર મને ક્રોધે મારી નાખ્યો.
 મારો સ્વાર્થ પ્રાપ્ત થઈ જતો, પણ તેનું પરિણામ શું
 આવ્યું. હવે હું શું કરું અને ક્યાં જઈ ? આ જમડે
 બાલુમાંથી કાઢી બચાવે ? ” આવા ભયમાં પડેલી રેવતી
 આર્તધ્યાનમાં સાતમે દિવસે ઝાઝાના રોગથી મરણ પામી
 પડેલી નરકને વિરે નારક થઈ. ક્યું છે કે—

“ નિર્લ્લેખ્યારત્નમસા, શ્વગયગદ્ધંદમૂરનક્ષણા ।

નરયા જ્ઞાંતવિવળા, મરિતુ સદાદિવિવળા ॥ ૧ ॥

અર્થ:—ચંદ્ર, સૂર્ય, ચંદ્ર કે નક્ષત્રના પ્રગટરૂઢિત અને
 નિરતર ચાલ અંધકારથી આત્મ એવી નરકને વિરે તાર
 છવેને અજાંત વેદના જોતજોઈ પડે છે, તેમજ તેમને મરણ
 યજ્ઞાદિ વિષયો જ્યાં ભય કરે કે અનિદ્ર દોષ છે.

હવે એકલા ધી ગર્ધમાન સ્વામી વધુપ્રકાર વિદ્યા
 રત્ન સાજવદ્ નમરે પદાવાં એટલે એલિટ રાજ તથા
 વચસ્વા લોકો તેમને વદન કરવા આજ્ઞા કરવડે તેમને
 વચસ્વિત પદ્મિપદેશ આપ્યો, તે કામથી પ્રભુને વદના કીર્તિ
 અનંત પામતા જો પદ્મવિદ્યાને જ્ઞાને તથા ત્યાર પછી
 શ્રી મહાવીર જગત્તં વેળામ સ્વામીને કહ્યું-“ હે વેળામ

સૌધર્મી દેવલોકને વિષે અરજીાવતંસક નામના વિમાનમાં ચાર પંચોપમના આયુધવાળો દેવતા થયો. ત્યાં અશ્વરાઓ સાથે કીડા કરતાં, દિવ્ય નાટકોનું અવલોકન કરતાં અને ઈશ્વરના સાર વિચારતાં તે અનેક પ્રકારનાં દિવ્ય સુખ લોગવવા સામ્યે શાસ્ત્રમાં દિવ્ય સુખનું વર્ણન કરતાં કહ્યું છે કે—

“ દેવાણ દેવલોણ, જં સુક્ષ્મં તં નરો સુમણિઓવિ ।

ન મળદ વાસસણં વિ, જસસવિ મીદાસયં દુઝ્જા ” ॥૧૧॥

અર્થ:—દેવલોકમાં દેવતાઓ જે સુખનો અનુભવ કરે છે, તે સુખનું વર્ણન સો જાનવાળો સારો ભણેલો પુરૂષ સો વર્ષ સુધી પણ કરી ન શકે.

એકદા ઓગોતમ સ્વામીએ ચરમ તીર્થનાયક શ્રી મહા-વીર ભગવંતને પ્રશ્ન કર્યો કે—‘ હે ભગવન્ ! મહાચતક આવક નો જીવ પહેલા દેવલોકમાંથી ચલીને કયું ગતિમાં જાયે ? ’ ત્યારે શ્રી વીરપ્રભુ જોત્યા કે—‘ હે ઓગોતમ ! મહાચતક આવકનો જીવ ત્યાંથી ચલી, મહાવિદેહસેવમાં મનુષ્ય જન્મ પામી, ‘ વિરતિ ચારિત્ર અંગીકાર કરી, દેવગણને મેળવીને ... પામશે. ’

દતિ મહારાતક આવકનું ચરિત્ર.

કરતાં જ્ઞાન અને શુભને તેજીને, અદુ લેખ હતો. આજુબાજુની શ્રાવિકાઓને નવરાશના વખતમાં બોલાવીને 'અશ્વની' તેમની સાથે જ્ઞાન ચર્ચા કરતી અને શ્રાવિકા છવનને વધારે તેજસ્વી બનાવવાને તેમનામાં ઉત્સાહનજ રેકતી હતી. આવી તેજીની પ્રવૃત્તિ જોઈને નંદિનીપ્રિય બહુજ આનંદ પામતો અને તેવી પ્રવૃત્તિને માટે જે કંઈ સાધનો જોઈએ, તે તત્ત્વ મેળવી આપતો હતો. વળી નંદિનીપ્રિય થોડા પોતાના સાધર્મિક અંશુઓની સ્થિતિ ધણીજ બારીકાઈથી તપાસતો અને કુળિયા પ્રાંતોને તે અનેક રીતે મદદ કરતો હતો. એ રીતે ધર્મ, અર્થ અને શામ એ ત્રણે વર્ગને સાધના નંદિનીપ્રિય પોતાના માન-વશુવનને સફળ કરતો હતો.

એકદા શ્રી વધાંમાન સ્વામી સાવત્રી નગરીના ઉપા નથા સમિતિસર્વા દેવતાઓએ ત્યાં સમવસ્ત્રરજુડી રચના કરી, સમવંતના આદમનના અગ્ર મળતા રાજા તથા નગરવાસીઓએ પ્રભુને વંદન કરવા આજ્ઞા તે વળી નંદિનીપ્રિય સાવક પશુ જાતિ કુર્ચિત ધર્મ મેળા આદમરથી પ્રભુને વંદન કરવા રચે. ત્યાં વંદન કરીને સૌ કેઈ પાન પોતાના ઈચિત્તરથાને બેઠા એટલે સુભાસુર અને અંશુઓની સભા સમક્ષ સમવતે ધર્મદેવના આપવાનો પ્રારભ કર્યો કે—

“ હે ભગ્વન ! દેવતાઓ નિરાંતર વિવશ્ય આસક્ત થઈ રહેલા છે, તિર્વંચ બિચારાવિવેકથી સંહિત છે અને નારક છવે તે નરાની તીવ્ર પાતકથી આક્રુષ્ટ છે. તેથી મેં આજ

દિવસને માટે છોડાવ્યો અને સત્કાર કર્યો, ત્રીજે દિવસે ત્રીજા
 રાણીએ એમ સાતે રાણીઓએ તેને એક એક દિવસને માટે
 અભયદાન અપાવ્યું અને ખાનપાનથી તેનો અત્યંત સત્કાર
 કર્યો. આઠમે દિવસે સૌભાગ્યદેવી નામની અણમાનીવી રાણી-
 એ ૧૫નયપૂર્વક રાજાને લીનગ્યો અને રાજાને અત્યંત-સંતુષ્ટ
 કરીને તેણીએ પેલા ચોરને સદાને માટે અભયદાન અપાવ્યું
 એટલે શૂળીની સભાથી મુક્ત કર્યો, અને તેને સામાન્ય વસ્ત્ર
 અને અદ્ય લોજન આપીને છોડી મૂક્યો, ત્યારે ચોર અત્યંત
 હર્ષિત થઈને ગીતગાન અને નૃત્ય કરવા લાગ્યો. આ બનાવ
 જોઈને રાજાને આશ્ચર્ય ઉત્પન્ન થયું. એટલે તે ચોરને બોલા-
 વીને રાજાએ તેને સભા સમક્ષ પૂછ્યું કે—‘અરે ! આજે તો
 તને લોજન પણ સાદું અને અદ્ય મળ્યું, છતાં આમ હર્ષ
 થેલો થઈને કેમ નાચ્યા કરે છે ?’ ત્યારે તરકર બોલ્યો—‘હે
 રાજા ! સૌભાગ્ય દેવી સિવાય બધી સાતે રાણીઓએ જો કે
 મારો ખાનપાન અને વસ્ત્રાદિકથી સત્કાર કરવામાં કંઈ પણ
 બાકી રાખી નથી; છતાં પણ વાપની સામે બાંધેલ લીલો
 ઘાસ—ચારો કરનાર પેટાની જેમ મરણના ભયથી તે બધું મુજ
 મને દુઃખરૂપ લાગતું હતું; પણ આજે રસ વિના સૂકા ઘાસને
 ચરતા બાપારીના પરે બાંધેલા નિર્ભય બગદની જેમ મને
 સદાને માટે સૌભાગ્ય દેવીએ અભયદાન અપાવ્યું તેથી હું
 નિર્ભય થઈને સાદા લોજનથી પણ મુજ અનુભવું છું અને
 એ હર્ષના ઉછાળાથી નૃત્ય તથા ગાનગાન કરું છું.

હુખી થાય છે, તો તેને તીક્ષ્ણ શબ્દોથી આશ્વા જતાં શુ
ચતું હશે ?

હે બધ્યાત્માઓ ! જેમ હિંસા તજવા લાયક છે, તેમ
વિષય-કષાય પણ ત્યાગવા લાયક છે. વિષયનું સેવન કરવાથી
તે ઘટવાને બદલે વધે છે. કારણ કે—

“ ન જાતુ કામઃ કામાના-મુષમોગેન શમ્યતિ ।

હવિષા કૃષ્ણવર્ત્મેવ, મૂય એવ વિવર્ધતે ” ॥ ૧ ॥

અર્થઃ—કામ-ઈચ્છાઓના ઉપશોગથી ઈચ્છા-કામની
શાંતિ મળી નથી, પરંતુ મૃત નાખવાથી જેમ અગ્નિ વધારે
પ્રદીપ્ત થાય, તેમ કામાગ્નિ વધારે જામત થાય છે.

વિષય કષાય સેવતાં જીવ પાપથી પુદ થાય છે અને
હેવટે તેનું બચાંકર પરિણામ તેને ભોગવવું પડે છે. આ
સંબંધમાં એક બકરાનું હાંત બોધ લેવા લાયક છે—

એક મોટા ચહેરમાં કોઈ નગરવાસીને ત્યાં એક બકરો
હતો. ‘ કોઈ સારો પરાણો આવશે, ત્યારે આનું માંસ કામ
લાગશે. ’ એમ ધારીને તે બકરાનું સારી રીતે પોષણ કરવામાં
આવતું હતું. તેને સાડું સાડું ખવરાવવામાં આવતું અને
તેના શરીરે સુંદર પીગા તિલક કરવામાં આવતાં હતાં. આથી
તે શરીરે પુદ અને માતેલો થયો હતો, હવે તેજ નગરવા-
સીના ઘરે એક વાછરડું હતું, તે જિજ્ઞાસને ગાય દોઢી રહ્યા
પછી બાકીનું અક્ય દુધ પાવવાને મળતું હતું, તેમજ તેની

હવી. કુલમ છે, પણ ભવં શ્રમણું કરતા આ જનપદાત બહુ
ધર્મજુદ્ધા છે. ધર્મથી ઉત્તમ કુળમાં અવતાર, રમણીયરૂપ,
મન માનીતિ સંપત્તિ, કીર્તિ તથા અનુકૂળ પરિવાર પ્રાપ્ત થાય
છે. એ શ્રી જિનધર્મનું સત્ય સ્વરૂપ બહુવાને જ્ઞાને, એ
સુખ્ય કારણ છે. જ્ઞાન વિના હેયાદિય, પેયાપેય કે કૃત્યાકૃત્યનું
સ્વરૂપ, બરાબર બહુવામાં આવતું નથી. અનાદિકાળથી
લાગેલ મિથ્યાત્વ જીવને જ્ઞાન મેળવવામાં વિનરૂપ થાય છે.
મિથ્યાત્વના પ્રબલપણથી સત્ય પદાર્થ અસત્ય જાણે છે.
કહ્યું છે કે—

“ મિથ્યાત્વયોગાવિરમ્માદા—નાત્મન ! સદા સંવૃણુ મૌમ્યમિચ્છન્,
અસંવૃતા વદ મયતાપમેતે, મુસંવૃતા મુક્તિર્માં ચ દયુઃ ॥૧૥

અર્થ:—હે ચેતન ! જો તું નિરંતર સુખની ચાહના
કરતો હોય, તો મિથ્યાત્વ અવિરતિ, યોગ અને પ્રમાદનો
ત્યાગ કર અને વશ પડવાથી આત્મા સસારના સંતાપને
પામે છે અને એનો જલ્પ કરતા સસારથી મુક્ત થાય છે.

મિથ્યાત્વના બે પ્રકાર છે. તે એક લૌકિક મિથ્યાત્વ અને
બીજું લૌકોત્તર મિથ્યાત્વ. વળી તે દરેકના બે બે પ્રકાર છે.
દેવગત અને સુરગત. લૌકિક દેવગત—પરધર્મમાં પોતાના
દેવ તરીકે માનેલા હરિ, હર, બ્રહ્મા વિગેરે સ્ત્રી, શસ્ત્ર આદિ
સાખનારા દેવને દેવ માની તેની સેવા પૂજા કરવી તે.

લૌકિક સુરગત—બ્રાહ્મણ, સન્યાસી વિગેરે મિથ્યા ઉપ-

છે. બીજાથે કે ગુણવાન પર નિષ્ઠા રાખતી તે રોષ નથી. કારણ કે બધા છવોની કુશામ્બુદ્ધિ હોતી નથી.

અનાભિમત્સિક—સર્વ દેવો વંદનીય છે. કોઈ નિંદનીય નથી. તેમજ સર્વ ગુરુ સારા છે અને બધા ધર્મ સારા છે. આતું બોલી સત્યની પરીક્ષા ન કરવાની વૃત્તિ તે બીજું મિથ્યાત્વ. આમાં સુવર્ણ અને પીત્તળ, હીરો અને કાચ બનેનો કિમિત સરખી અંકાર લાયક છે.

આભિનીવેશિક—પોને ધર્મનું મથાર્થ સ્વરૂપ સમજ્યા છતાં કોઈ પ્રકારના દુરાસથી વિપરીત પ્રરૂપણા કરે. અહંકારથી નવેા મત સ્થાપના કે ચલાવવા માટે અથવા વંદન નમસ્કારાદિ પામવા માટે યજ્ઞ દુરજનો છવેા આવા પ્રકારના મિથ્યાત્વનું સંવન કરે છે.

સાચ્યવક — સુદ દય, સુઝ અને ધર્મ સાચા હોયે કે નાહા ? એવા શકા કરે સુશમ અર્થનેા સમય તેા સાધુને પશુ થાય છે, પશુ તે તેા 'તત્ત્વ કેવલીનમ્બ' એ છેવડના નિર્જીવ પર ન્દે છે તેવા તે મિથ્યાત્વ ન વળાય, પશુ સાધુ સમાધાન અપ્રવાના નમ્બાદુષ છે દેવ અર્ધિ તત્ત્વને અને શકા તે સાચ્યવક મિથ્યાત્વ તેવા સ્વરૂપને અને મકા તે શકા તેને અપ્રવાનો હમ્બા ન છત્તવા અને તેવા કાર્ય તૂત થતો પ્રશ્ન ન આગ્રહ

અવ.નં.વિદ (અધ્યત્ત્વ એકેદિવ છવને અવધ વિં.વ કાવધેા નહા છવને એ મિથ્યાત્વ સકાપે છે.

હું જે કર્મ બંધ થાય છે, તે તે બોગવધાં પડે છે. એ બંધ થવાના હેતુ મિથ્યાત્વ, અવિરતિ, ક્ષયા અને ચોગ-જો ચારના પાંચ ઉપભેદ છે. એ સત્તાવન બંધ હેતુનું સ્વરૂપ સમ-જ્ઞાનો બહુજ જરૂર છે. તેમાં પાંચ પ્રકારના મિથ્યાત્વ ઉપર કદા તે બાકીના ત્રણ હેતુ વિસ્તારથી બા પ્રમાણે છે.—

બાર અવિરતિ—પાંચ દિગ્ગો અને મનનો સંવર ન કરવો તથા ક્ષાય છવનો વધ કરવો, તે બાર પ્રકારની અવિરતિ કર્મબંધના હેતુભૂત છે.

ક્ષયા—જેનાથી સંસારનો હાલ થાય તે ક્ષયા કહે થાય, જે ક્ષયા પચવીસ ગણાય છે. ક્રોધ, માન, માયા અને હોમ, જે પ્રત્યેકના ચાર ચાર ભેદ થાય છે.

સંક્રમણન—કુદૃષ્ટ પંદર દિવસ ચાલે અને દંબર્ગત પ્રાપ્ત કરાવે તે

મન્થાખ્યાનાવરણ—કુદૃષ્ટ ચાર માસ ચાલે અને મન્થર્ગત પ્રાપ્ત કરાવે તે

અપ્રત્યાખ્યાની—કુદૃષ્ટ એક વરસ ચાલે અને તિર્દચર્ગત પ્રાપ્ત કરાવે તે

અવતાનુકાપી—કુદૃષ્ટ ચાલજીવન ચાલે અને તરત જીત પ્રાપ્ત કરાવે તે

જે ક્ષયા બહુકરિ રસાઝરાત ચારિય, સર્વગિનિ, રંગ વિશાન અને સમગ્રિતજી મત રસા રે નદિ જે મોલ જે રંગ

દાશ્ય, રતિ, અરતિ, શોક, સપ, અને મુગ્ધા તથા સૌવેદ, પુરુષવેદ અને નપુંસકવેદ-એ નવ નેત્રમાય વિગતમાં મંધા મળીને પચ્ચીસ જેઠ થાય, તે કર્મજાપના પ્રજાગ હેતુનું છે. યોગ પંદર છે. તેમાં મનોયોગના ચાર જેઠ છે.

(૧) સત્યમનોયોગ—ખરેખરા વિચાર કરવા તે.

(૨) અસત્યમનોયોગ—ખાટા વિચારો કરવા તે.

(૩) મિશ્રમનોયોગ - જ વિચારમાં કેટલીક પાત્ર સારી અને કેટલીક ખાટી હોય તે.

(૪) અસત્યમાનુષ્ઠાનમનોયોગ - આ ખાટા કે સારાનાં તેજ વિના સામાન્ય વિચારો હોય તે.

ચતુર્થયોગના ચાર જેઠ ન—૧. વત્ય ચતુર્થયોગ (૨) અવત્ય ચતુર્થયોગ, ૩. મિશ્ર ચતુર્થયોગ અને ૪. અમત્ય ચતુર્થ ચતુર્થયોગ. એ ચારે કેટલેક સમાજી ગુણજ છે.

અપર્યવેશ્ય ગુ. ૧ નં. ૩—

૧. જેજન સમજી નથી. જ્યારે જીવ જન રતિમયી થઈને હૃદયમાં જાય. એ જનના પાત્રમાં ૩ જે જેજનના અને સવમુક્ત ૨ જે. ૨. અવત્ય ચતુર્થ જેજન સમજી ને નથી. ૩. મિશ્ર ચતુર્થ જેજન સમજી ને નથી. ૪. અમત્ય ચતુર્થ જેજન સમજી ને નથી. એ જનના પાત્રમાં ૩ જે જેજનના અને સવમુક્ત ૨ જે. ૫. જેજન સમજી ને નથી. એ જનના પાત્રમાં ૩ જે જેજનના અને સવમુક્ત ૨ જે. ૬. જેજન સમજી ને નથી. એ જનના પાત્રમાં ૩ જે જેજનના અને સવમુક્ત ૨ જે. ૭. જેજન સમજી ને નથી. એ જનના પાત્રમાં ૩ જે જેજનના અને સવમુક્ત ૨ જે. ૮. જેજન સમજી ને નથી. એ જનના પાત્રમાં ૩ જે જેજનના અને સવમુક્ત ૨ જે. ૯. જેજન સમજી ને નથી. એ જનના પાત્રમાં ૩ જે જેજનના અને સવમુક્ત ૨ જે. ૧૦. જેજન સમજી ને નથી. એ જનના પાત્રમાં ૩ જે જેજનના અને સવમુક્ત ૨ જે.

આવે, તો કર્મની પ્રજ્ઞાલિંગ બધે થાય છે અને પૂર્વે બંધેલાં કર્મો ક્ષીણ થઈ જતાં હવે સ્વતંત્ર બની અનવધિ મુખને પ્રાપ્ત કરે છે. ત્યાંમુખી એ બંધના બંધનમાંથી હવે મુક્ત ન થાય, ત્યાંમુખી તે દુઃખમુક્ત થઈ શકતો નથી.

હે ભાખ્યાત્માઓ ! આ બંધ તથા મોક્ષનું બધું સ્વરૂપ સમજાવનાર સદશુર છે, સદશુર વિના વાસ્તવિક તત્ત્વજોષ થવો મુશ્કેલ છે અને તે વિના હવની પાપવર્ષક પ્રવૃત્તિ ફરે ચાય તેમ નથી કહ્યું છે કે—

“ અગીયત્થસ્મ વયણેજ, અમિયંપિ ન પુંટપ્પ ।

ગીયત્થમ્મ વયણેજ, વિસં દાહાહલંપિવે ” ॥ ૧ ॥

અર્થ:—અગીતાર્થના વચનથી અમૃત પણ ન પીવું અને ગીતાર્થના વચનથી હલાહલ વિષ હોય, તો તે પણ પી જવું.

કારણ કે ગીતાર્થ બહુજ વિચારપૂર્વક કહે છે, તેથી તેમનું વચન પરિણામે દિવ્યોત્તરી નીવડે છે. માટે ગીતાર્થ સદશુરનો યોગ પૂર્ણ પ્રયોગ્ય વિના પ્રાપ્ત થતો નથી. માણસ પોતે વિચક્ષણ હતાં તાત્ત્વિક રહસ્ય સમજ્યા માટે તેને સદ્વાચતાનો તો જરૂર જ છે. કહ્યું છે કે—

“ વિના ગુરુમ્બો ગુણગીરધિમ્બો, જ્ઞાનીતિ તત્ત્વં ન વિવક્ષણોઽપિ ।

આત્મર્જીર્ષાતવિત્તોષનોઽપિ, દીપં વિના વસ્ત્યતિ નાંચકારે ” ॥ ૧ ॥

અર્થ:—શુણ્યના સાગર સમાન એવો ગીતાર્થ શરૂ

પ્રમાદને વશ થઈને પોતાને જાત સાધી શકતો નથી, તે જાળપૂર્વે તજાગ મળ્યા છતાં તુષાતુર, પાન્યથી ધર ભરપૂર છતાં હુષાતુર અને કપડકા પ્રાપ્ત થયા છતાં કશું સહ્ય નેનું કરે છે.

સામુદ્ર વિના આ સંસારમાં જમણ કરતાં હવને જાન્ય કોઈ ઉચારનાર નથી, કારણ કે—

“ પિતા માતા પ્રાતા ત્રિય મહત્તમી મનુ નિવહન,
મુદ્ગમ સ્વામી માયલ્કરિમડગ્યાત્થ વસિષ્ઠર ।
ત્રિયગ્નને મનુ નમ્કવૃદ્ધો ગૃધ્રિમમલમ,
મુગેમંમંપમેવકરનળાકોવિ ન તત્ત ” ॥ ૧ ॥

અર્થ—નમ્કવૃદ્ધ ભવકને ખાણમાં પડતાં હોયોને પુલ્ક-પાપનુ કર પ્રમદ જનાથી જાપનાક શુદ્ધ વિના જાન્ય કોઈ વિના, માતલ સર્વ, આદી વનિય, પુષ્ટિ, મિત્ર, અમો જાત કાળી જાત, કુળક, રથ, જાતી કે સેવાવર્ગ વગર કશું ઉપર્ય નથી.

અર્થ કે જાન્ય-મલ્લે ‘ મમ જાતમી, પુલ્ક, પદ, જાતલ, જાતલ તંમજ જાત મિત્રનુ ત્વક સમલ, જાતિ, જાતિ જાત કુલપિત્ત સરેકા જાત જાતનાતરી જાત કોતરુ કેવ જાત મિત્રના જાતુને જાતે ત્વકનુ મુલેને મિત્રવજા રોગ કે જાતુરુત્ત વગર- દમ્બનો નદીજલ કોલ જાતમાત્ર જાતુ ન દમ્બ કે છે ને જાતના જાત જાતનાતરી જાત કોલ છે ”

... હવે એકદા શ્રી ગૌતમ સ્વામીએ મહાવીર ભગવંતને પ્રાંન કર્યો કે—‘ હે ભગવન્ । તેતલીપિતાનો : છવ પહેલાં દેવલોકથી ચલીને ક્યાં જશે ? ’ પ્રભુ ઉત્તર આપતાં બોલ્યા કે—‘ હે ગૌતમ । તેતલીપિતા દેવલોકથી, ચલી મહાવિકેહ ક્ષેત્રમાં મનુષ્યભવ પામી, શ્રી સદ્ગુરુના સદુપદેશથી પ્રતિજ્ઞા પામી, સાધુધર્મનો સ્વીકાર કરી, કર્મરૂપ ગાંઠને તોડી નાખીને ત્યાંજ મુક્તિવધુને વરશે. ’

ઇતિ તેતલીપિતા આવકનું ચરિત્ર.

નું ઉપસંહાર.

ચરમ તીર્થપતિ શ્રી મહાવીરના શાસન રસિક આવક વર્ગમાં આ આજુદાદિક દશે આવકો મુખ્ય કહેલા છે. સ્વયં ભગવંતે તેમની પ્રશંસા કરી હતી ઉપસર્ગોમાં થીર રત્નીને તેમણે પોતાનો ધર્મ બરાબર બજાવ્યો હતો. વીરના શાસનમાં એ દશે આવકો આજે હજાંતરૂપ છે, તેમની સમકિત-હદતા એક આદર્શરૂપ છે. એ સર્વે વીશ વર્ષ સુધી જિનધર્મ-આવકધર્મ પાળી, આવકની અગ્રીયાર પડિમા વહી, છેવટે સંતોષના પૂર્વક અનશનમત આરાધીને પહેલાં સૌધર્મ દેવલોકને વિષે દેવતા થયા છે. ત્યાંથી ચલી મનુષ્ય જન્મ પામી, કર્મભલને ધોઈ પવિત્રાત્મા અને સંપૂર્ણ શુદ્ધાત્મા યદ્યને અગ્રસમર એવા શાશ્વત પદને મેળવશે.

